КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ

ОШ МАМЛЕКЕТТИК ПЕДАГОГИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИ

КАРАЛДЫ

Ош МПУнун Окуу-усулдук кеңеши
01.07.2022-жыл, №4 кеңешме
Ош МПУнун ОУКтун төрагасы,
б.и.к., проф. Раимбеков К.Т._____

БЕКИТИЛДИ

Ош МПУнун Окумуштуулар кеңешинин
№8 протоколу 14.07.2022-жыл
Ош МПУнун Ректорунун милдетин аткаруучу,
п.и.д., профессор Жуматаев Б.Ы._____

БҮТҮРҮҮЧҮЛӨРДҮН ТИПТҮҮ МОДЕЛИ

Билим берүү программасынын деңгээли:

_____бакалавр_____
бакалавриат, специалитет

А. Мырсабеков атындагы Ош мамлекеттик педагогикалык университеттин (ОшМПУ) 2022-жылдын 1-июлундагы усулдук кеңешинин №4 отурумунда каралып, талкууланды.

Иштеп чыккандар: **п.и.к., доцент Байышова Г.Ж.**
Улук окутуучу Танаева Н.Ш.
Улук окутуучу Жолдошева А.
Улук окутуучу Жусупбаева М.М.
Улук окутуучу Кожобекова Н.
Окутуучу Байыш кызы Айпери
Окутуучу ЫрысбаеваА. А.

Мазмуну

1. Кыскартылган сөздөр
2. **Аныктамалар, негизги түшүнүктөр**
3. **Окуу жайдын бүтүрүүчүлөрдүн компетенттүү модели (БКМ)**
4. **Өнүгүү үчүн негиз**
5. **Өнүгүүнүн катышуучулары**
6. **БКМдин структурасы (түзүмү)**
7. **Кесиптик ишмердиктин мүнөздөмөсүн иштеп чыгуунун тартиби**
8. **Кесиптик ишмердүүлүктүн мүнөздөмөлөрү**
9. **Компетенттердин тизмесин түзүүнүн тартиби**
10. БКМди бекитүүнүн тартиби

1. КЫСКАРТЫЛГАН СӨЗДӨР

- **КР** – Кыргыз Республикасы
- **КРӨ** – Кыргыз Республикасынын Өкмөтү
- **ББИМ** – Билим берүү жана илим министрлиги
- **ОшМПУ** – Ош мамлекеттик педагогикалык университети
- **ЖОЖ** – Жогорку окуу жай
- **ЖКББ МББС** – Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты
- **НББП** – Негизги билим берүү программасы
- **ББП** – Билим берүү программасы
- **ОП** – Окутуу программасы
- **НББП**- Негизги билим берүү программасы
- **КМ** – Компетенттүүлүк модели
- **ЖИК** – Жалпы илимий компетенциялар
- **ИК** – Инструменталдык компетенциялар
- **КК** – Кесиптик компетенциялар
- **СИЖМК** - Социалдык-инсандык жана жалпы маданий:
- **ЖББД** - Жалпы билим берүүчү дисциплиналар
- **БД** - Базалык дисциплиналар;
- **НД(П)**- негизги (профилдик) дисциплинар;
- **ОП** – Окуу планы;
- **ЖОП** – Жумушчу окуу планы;
- **ОУК** – Окуу – усулдук комплекси;
- **УК** – Усулдук кеңеш;
- **ЖИК** – Жалпы илимий коипетенциялар;
- **ИК** – Инструменталдык компетенциялар;
- **МС** – Маалымат системасы;
- **БКМ** - Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүк модели;
- **КЖ** – Кесиптик жөндөмдүүлүк;
- **КК** – Кесиптик компетенциялар;
- **ОЖ** – Окутуунун жыйынтыгы;
- **СЖЖМК** - Социалдык, жеке жана жалпы маданий компетенциялар;
- **ОИ** – Окуу иштери

ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Бүтүрүүчүлөрдүн компетенттүүлүгүнүн модели (БКМ) Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министринин 2015-жылдын 15-сентябрындагы № 1179/1 буйругу менен бекитилген Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык келет. (мындан ары - ЖКББ МББС).

1.2 Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүгүнүн модели (БКМ) иштеп чыгууда төмөнкү документтердин талаптары эске алынган:

- Кыргыз Республикасынын 2003-жылдын 30-апрелиндеги №92 “Билим берүү жөнүндө” Мыйзамы (өзгөртүү жана толуктоо менен);
- Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин 2015-жылдын 15-сентябрындагы №1179/1 “Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарттарын бекитүү жөнүндө” буйругу,
- Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин 2015-жылдын 15-сентябрындагы № 1179/1 буйругу менен бекитилген
- Типтүү окуу программасы. Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан 2012-жылдын 14-майындагы №115 тарабынан бекитилген;
- Ош мамлекеттик педагогикалык университетинин уставы;
- Университетте бакалаврларды даярдоо багыттындагы негизги билим берүү программасы жөнүндө жобо;
- ОшМПУнун окуу процессин жөнгө салуучу жергиликтүү ченемдик укуктук актылары;
- окуу жайдагны бардык багыттары боюнча окуу пландары;

1.3 Компетенттүүлүк моделинин негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- ОшМПУнун администрациясы жана илимий-педагогикалык (профессор-окутуучулар составы, илимий кызматкерлер) кызматкерлери,

белгилүү бир чөйрөдө илимдин, техниканын жана социалдык чөйрөнүн жетишкендиктерин эске алуу менен негизги кесиптик билим берүү программаларын даярдоо деңгээлин натыйжалуу жана жаңыртылган түрдө иштеп чыгуу үчүн жооптуу;

ОшМПУнун адистиктери окутуунун багыттары боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүдө өздөрүнүн окуу ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик ишмердүүлүктөрү дал келген чөйрөдө адистерди жана иш берүүчүлөрдүн бириктирүү;

- жогорку кесиптик билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдары.

1.4. Бүтүрүүчүлөрдүн компетенттүүлүгүнүн модели (БКМ) адистиктердин багыты боюнча бакалаврдык программанын мазмунун долбоорлоо үчүн негиз болуп саналат.

2. ГЛОССАРИЙ

Бул жободо төмөнкү терминдер жана аныктамалар колдонулат:

Негизги билим берүү программасы (НББП) – адистик боюнча билим берүүнүн максаты, мазмуну жана натыйжаларын аныктаган нормативдик документ.

Профили - негизги билим берүү процессиндеги тийиштүү билим берүү багытын даярдоо.

Сабактардын цикли - билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу куралдарынын жыйындысына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон предметтерде окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына ээ.

Модуль - белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу дисциплинасынын бөлүгү. Окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата далилденет.

Компетенттүүлүк – билимдердин, көндүмдөрдүн жана жеке сапаттардын кесиптик милдеттерди аткарууга багытталган айкалышы.

Бакалавр - жогорку кесиптик билим берүү программасын ийгиликтүү өздөштүргөн, нормативдүү окуу мөөнөтү 4 жылдан кем болбогон тараптарга ыйгарылуучу академиялык даража. Ал белгилүү кесиптик ишмердүүлүк менен алектенүүгө жана тийиштүү багыт боюнча «магистр» даражасын алуу үчүн билимин улантууга укук берет;

Кредит (зачеттук бирдик) - негизги кесиптик билим берүүнүн эмгек сыйымдуулугунун шарттуу билим берүү программасы.

Окутуунун натыйжалары - негизги багыт боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар.

Кесиптик ишмердүүлүк – бүтүрүүчү иштей турган тармак, объект жана милдеттер системасы.

Универсалдык компетенциялар – бардык адистиктерге жалпы талап кылынуучу компетенциялар.

Профессионалдык компетенциялар – белгилүү бир адистик боюнча милдеттерди аткарууга багытталган даярдык.

3. Аныктамалар, негизги түшүнүктөр

Бүтүрүүчүнүн модели — бул билим берүү программасын аяктаган студент кесиптик компетенцияларга, билимдерге, жөндөмдөргө, баалуулуктарга ээ . Ал окуу программасынын максаттарын, эмгек рыногунун талаптарын жана коомдун күтүүлөрүндө жооп берет. Экинчи бир жагы ***бүтүрүүчүнүн модели*** - бул өз ара байланышкан бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын системасы, программанын сапаттык мазмунун чагылдырат. Анда бүтүрүүчүнүн аткарууга даяр болушу керек болгон функциялар жана алар ээ болгон сапаттар сүрөттөлөт.

Бүтүрүүчүнүн модели мамлекеттик билим берүү стандарттарына жана эл аралык сертификаттоо стандарттарынын талаптарына жана бүтүрүүчүнүн профессионалдык ишмердүүлүгүнө белгиленген сапат деңгээлинде кепилдик берүүчү, адистиги жана даярдоо деңгээли, жогорку кесиптик билим берүүнүн жана ЖОЖдон кийинки кесиптик билим берүүнүн бүтүрүүчүсүнүн жөндөмдүүлүктөрүн мүнөздөөчү негиз болуп саналат. Бүтүрүүчүнүн модели студенттерде талап кылынган компетенциялардын комплексин ырааттуу өнүктүрүү менен билим берүү программасынын мазмунун жана ишке ашыруу процессин аныктайт дегенди билдирет.

Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүгүнүн модели - негизги билим берүү программасын (НББП) өздөштүрүүнүн натыйжалары, билим берүү максаттарынын пландаштырылган жыйындысы болуп саналат, универсалдуу жана кесиптик компетенциялар тизмесин жана алардын структурасынын сүрөттөлүшүн камтыйт.

Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүгүнүн модели – окуу жайдагы даярдоо багыттары боюнча билим берүүнүн комплекстүү интеграцияланган акыркы жыйынтыктары (квалификация) (табл.1) берилген.

3. ***Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүгүнүн модели*** - ЖОЖдун негизги билим берүү программасына (НББП) жогорку билим берүүгө (ЖББ) даярдоонун деңгээли жана багыты боюнча милдеттүү документи катары киргизилген.

4. **Өнүгүү үчүн негиз**

- Багыты (адистикке) жана даярдык деңгээли боюнча ЖКББ МББС;
- "Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүк моделин иштеп чыгуу жана долборлоо эжрежелери";
- ОшМПУнун усулдук сунуштары.

5. **Иштеп чыгуунун катышуучулары**

- ОшМПУнун бүтүрүүчүсү, кафедраларынын окутуучулары;

- Негизги жумуш берүүчү өкүлдөрү;

- НББП ишке ашырууга катышкандар, бул кесиптик (профилдик) кафедранын окутуучулары.

6. Бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүк моделинин түзүмү

Университеттин стандартына ылайык, ***бүтүрүүчүнүн компетенттүүлүк модели*** түшүнүгү ***төмөнкү бөлүмдөрдү камтыйт***:

1. Кесиптик ишмердүүлүктүн мүнөздөмөсү;

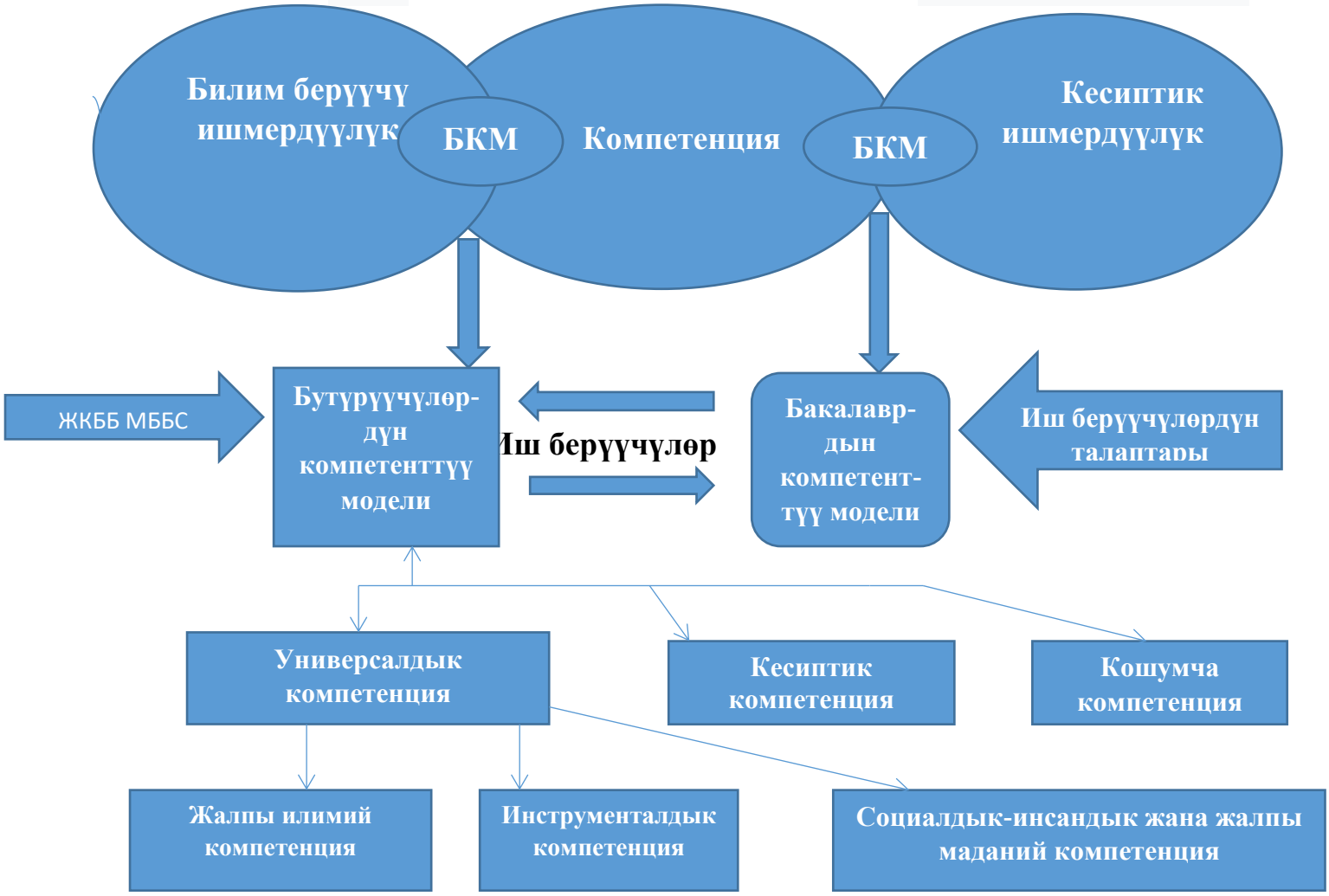
2. НББПны өздөштүрүүнүн натыйжаларына карата талаптар (универсалдык жана кесиптик компетенциялар).

7. Кесиптик ишмердүүлүктүн мүнөздөмөлөрүн иштеп чыгуу тартиби.

1. НББПнын алкагында бүтүрүүчүлөрдү даярдоо профилин (адистигин) аныктоо;

Таблица №1

ОшМПУнун БҮТҮРҮҮЧҮНҮН КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮК МОДЕЛИ

Окутуунун жыйынтыгы $ОЖ_1 - ОЖ_n$

2. ЖКББ МББС үйрөнүү (Жалпы кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартын);

3. ЖКББ МББСна дал келген КИ (кесиптик ишмердүүлүктүн) аймагын аныктоо;

4. ЖКББ МБСнын ичинен бүтүрүүчү негизинен даярдап жаткан (үчтөн ашык эмес) КИ конкреттүү түрлөрүн аныктаңыз;

5. ЖКББ МБСга туура келген жана КИ түрлөрүнө ылайык КИ милдеттерин аныктоо;

6. Кызыктар тараптардын талабына ылайык КИ милдеттерин НББПнын профилин эске алуу менен толуктоо.

Таблица №2

8. Кесиптик ишмердүүлүктүн мүнөздөмөлөрү

9. Компетенциялардын тизмесин түзүүнүн тартиби

1. ЖКББ МББ бөлүмүнөн НББПны өздөштүрүүдө милдеттүү катары

бардык универсалдуу компетенциялар тандалат жана кесиптик компетенциялар КИ (кесиптик ишмердүүлүктүн) түрлөрүн тандоо боюнча алынат.

2. НББПнын профилине жана иш берүүчүлөрдүн талаптарына ылайык (тармактар боюнча кесиптик стандарттар) түзүлөт жана кошумча компетенциялардын тизмеги кошулат , алардын жалпы саны университеттин стандартынын талаптарын канааттандырышы керек.

3. Бүтүрүүчүнүн компетенцияларынын түзүлгөн тизмеси жогорку окуу жайларынын стандартына ылайык түзүлөт.

10. БКМ (Бүтүрүүнүн компетенттүүлүк модели)

1. БКМди ЖОЖдын стандартына ылайык келтирип, НББПнын өзүнчө документи катары жасоо керек.
2. БКМдин негизги жумуш берүүчүлөр менен макулдашуусу каралат.
3. Ушул ООПко катышкан окутуучуларын чакыруу менен бүтүрүүчүлөр кафедрасынын отурумунда адистештирилген (кесиптик)кафедранын окутуучуларын чакыруу менен НББП негизинде БКМди карап чыгып жана бекиттирүү керек.
4. Иштелип чыккан БКМди ОшМПУнун усулдук кеңешинде макулдашуу керек.
5. Иштелип чыккан БКМди ОшМПУнун УК (усулдук кеңеши) төрагасы (председатели) менен бекиттирүү керек.

ОШ МАМЛЕКЕТТИК ПЕДАГОГИКАЛЫК УНИВЕРСИТЕТИНИН БҮТҮРҮҮЧҮНҮН КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮК МОДЕЛИ
(Адистиктер боюнча)

550200 “Физика-математикалык билим берүү” багытынын
БҮТҮРҮҮЧҮНҮН КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮК МОДЕЛИ

1. Информатика
2. Математика
3. Колдонмо математика

3.1. Профессионалдык ишмердүүлүк тармактары

Бүтүрүүчү төмөнкү тармактарда иштей алат:

- билим берүү (мектеп, колледж, ЖОЖ);
- маалыматтык технологиялардын колдонулушу
- аналитикалык, эсептөөлөрдү жүргүзүүчү жана моделдөөчү уюмдар
- илимий-изилдөө институттары

- маалыматтарды иштетүү жана анализдөө борборлору
- статистика, экономика, инженердик эсептөөлөр

3.2. Профессионалдык ишмердүүлүктүн объектилери

550200 “Физика-математикалык билим берүү” багытынын бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишмердүүлүктөрүнүн обьекттери болуп:

- Психология
- Педагогика
- Курак анатомиясы, физиологиясы жана гигиенасы
- Жашоо коопсуздугу
- Физикалык-математикалык билим берүүнү окутуунун методикасы
- Математика
- Физиканын жалпы курсу
- Адистикке киришүү
- Билим берүүдөгү маалыматтык-коммуникациялык технологиялар
- Экология
- Азыркы табият таануунун конценциясы

• Математика

- • Адистикке киришүү
- • Физика-математикалык билим берүүнү окутуунун методикасы
- • Математикалык маселелерди чыгаруунун практикуму
- • Элементардык математика
- • Мектеп математика курсунун илимий негиздери
- • Математиканы окутуунун актуалдуу проблемалары
- • Элементардык математиканын тандалган главалары
- • Математикалык билим берүүдөгү изилдөөлөрдүн негизи жана тарыхы
- • Окутуунун жаңы технологиялары
- • Математика боюнча олимпиадалык маселелерди чыгаруу
- • Мектеп математикасы (алгебра)
- • (Планиметрия)
- • Мектеп математикасы (Стереометрия)
- • Мектепте тарбиялык иштерди уюштуруунун теориясы жана методикасы
- • Математикалык анализ
- • Алгебра
- • Сандар теориясы
- • Функционалдык анализ

- • Комплекстүү өзгөрмөлүү функциялардын теориясы
- • Математикалык логика
- • Дифференциалдык теңдемелер
- • Дискреттик математика
- • Математикалык моделдештирүү
- • Оптималдүү методдор, вариациялык эсептөөлөр
- • Аналитикалык геометрия
- • Дифференциалдык геометрия жана топология
- • Проективдүү геометрия
- • Геометриялык түзүүлөрдүн ыкмалары
- • Жогорку математика: (1. Матанализ; 2. Геометрия; 3. Алгебра; 4. Геометриянын негиздери.) • Матем-к статистика жана ыктымал-р теориясы
- Информатиканын теориялык негиздери
- Программалоо
- Программалык камсыздоо
- Маалыматтар системасы жана берилгендердин базасын башаруу системасы
- Маалымат коопсуздугу
- Стандарттуу эмес жана көйгөлүү кырдаалдык маселелерди программалоо
- Эсептөө системасынын архитектурасы
- Жекелик компьютерде маселелерди чыгаруунун практикуму
- Компьютердик математиканын системасы
- Математикалык жана физикалык маселелерди компьютердик моделдештирүү
- Информатиканы окутуунун заманбап проблемалары
- Компьютердик тармак, телекоммуникациялык системалар
- Визуалдык программалоонун негиздери
- Математикалык логика жана алгоритмдер теориясы
- Web технологиясы
- Жасалма интелекттин негиздери
- Компьютердик графика
- 3D моделдөө
- Мультимедия технологиясы
- Санариптик куралдарды колдонуунун практикасы
- Программалоонун технологиясы

- Обьектке карата программалоо
- Робототехникадагы программалоонун элементтери

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүктөрүнүн түрлөрү:

- окуу – тарбиялык,

дүйнөнү таанууну өнүктүрүү жана ар кандай көз караштарды, маданий көп түрдүүлүктү кабыл алуу үчүн бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билим системасын колдонуу; маалыматтык технологияларды колдонуу менен билим берүүнүн сапатын камсыз кылуу үчүн билим берүү чөйрөсүнүн мүмкүнчүлүктөрүн колдонуу,

- методикалык,

билим берүү программасын өз алдынча тандоо, алар үчүн дидактикалык материалды анализдөө жана иштеп чыгуу жана аны педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессинде колдонуу; окуучулардын ой жүгүртүү, өзүн өзү баалоо жана өзүн өнүктүрүү жөндөмүн калыптандыруу;

- социалдык – педагогикалык,

кесиптик ишмердүүлүктүн көйгөйлөрүн чечүү үчүн коомдук жана билим берүү уюмдары, балдар топтору жана ата -энелер менен өз ара аракеттенүүнү уюштуруу;

- уюштуруу-башкаруучулук, илим-изилдөөчүлүк,

окуучулардын жетишкендиктерин баалоо үчүн ар кандай инструменттерди жана критерийлерди колдонуу (рефераттык билдирүүлөр, докладдар, тезистер, эссе, портфолио, кейс стадиялары ж.б.);

- кесибин өркүндөтүүчүлүк тармактар

окутуунун заманбап, илимий жактан негизделген технологиясы боюнча окуучулардын талаптарына, жетишкендиктерине ылайык келе тургандай долбоорлоо жана билим берүү процессинде ишке ашыруу.

3.3. Бүтүрүүчү даярдалуучу ишмердүүлүктүн түрлөрү:

- окутуучулук жана педагогикалык ишмердүүлүк;
- программалоо жана маалыматтык технологиялар;
- аналитикалык жана изилдөө ишмердүүлүк;
- методикалык ишмердүүлүк;
- инженердик-эсептөө ишмердүүлүгү;
- сервистик жана эксплуатациялык ишмердүүлүк.

3.4. Профессионалдык милдеттер

Бүтүрүүчү төмөнкүлөргө жөндөмдүү:

Педагогикалык ишмердүүлүк:

- математика жана информатика сабактарын окутуу;
- педагогикалык изилдөөлөрдү жүргүзүү;
- инклюзивдүү жана коопсуз окуу чөйрөсүн түзүү;

- окутуунун методикасын иштеп чыгуу.

Математикалык-аналитикалык ишмердүүлүк:

- математикалык маселелерди анализдөө жана чечүү;
- моделдерди, алгоритмдерди иштеп чыгуу;
- сандык жана аналитикалык анализ жүргүзүү.

Информатика багыты боюнча милдеттер:

- программаларды иштеп чыгуу;
- маалыматтарды иштетүү системаларын түзүү;
- алгоритмдерди жана маалымат структураларын колдонуу;
- ИКТны билим берүүдө натыйжалуу пайдалануу.

Илимий-изилдөө ишмердүүлүгү:

- илимий маалыматтарды анализдөө;
- рефераттар, отчеттор, макалалар даярдоо;
- илимий семинарларга катышуу.

4. КОМПЕТЕНЦИЯЛАР ТИЗМЕСИ

№	Компетен-циянын Коду	**Кыскача мазмуну**
Универсалдык (УК): **- жалпы илимий (ЖИК):** **инструменталдык (ИК):** **социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИЖМК):**		
1.	ЖИК-1	Курчап турган дүйнө жөнүндө илимий билимди сын көз менен талдоо жана колдоно билүү.
2.	ЖИК-2	Педагогикалык, методикалык маселелерди чечүүдө илимий маалыматтарды пайдалануу.
3.	ИК-1	Маалыматтарды талдоо, максат коюу жана аны ишке ашыруунун жолдорун аныктоо.
4.	ИК-2	Маалыматтык технологияларды колдонуу менен татаал маселелерди чечүү.
5.	ИК-3	Ишкердик билимдерди жана көндүмдөрдү кесиптик ишмердүүлүктө колдонуу.
6.	СИЖМК-1	Толеранттуулук, маданий ар түрдүүлүккө урмат көрсөтүү.
7.	СИЖМК-2	Кесиптик ишмердүүлүктө жарандык жоопкерчилик.
8.	СИЖМК-3	Коомдук мааниси жогору болгон педагог кесиби үчүн мотивацияга ээ болуу.

Кесиптик компетенциялар		
Долбоорлоо-технологиялык ишмердүүлүк		
9.	КК-1	Туруктуу өнүгүү принциптерине ылайык педагогикалык шарттарды түзүү.
10.	КК-2	Сабактарды пландаштырууда предметтин өзгөчөлүктөрүн жана окуу планын эске алуу.
11.	КК-3	Билим берүү программаларын тандап, дидактикалык материалдарды адаптациялоо.
12.	КК-4	Окуучуларды социализациялоо жана кесип тандоого шарт түзүүчү моделдерди түзүү.
13.	КК-5	Интерактивдүү окутуу формаларын жана CLIL технологиясын колдонуу.
14.	КК-6	Окуу процессинин сапатын жакшыртуучу технологияларды колдонуу.
15.	КК-7	Индивидуалдуу жана өз алдынча билим алуу формаларын уюштуруу.
16.	КК-8	Окуучуларды анализ жүргүзүүгө үйрөтүүчү методдорду колдонуу.
Илимий-изилдөө ишмердүүлүгү		
17.	КК-9	Педагогикалык маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимдерди колдонуу.
18.	КК-10	Окуучулардын өнүгүүсүн диагностикалоо жана профилактикалык иштерди жүргүзүү.
19.	КК-11	Профессионалдык рефлексия жүргүзүү.
20.	КК-12	Жетишкендиктерди баалоо платформаларын жана критерийлерди колдонуу.
21.	КК-13	Методикалык маселелерди чечүү, окутуу методдорун жана баалоо технологияларын колдонуу.
22.	КК-14	Маалымат булактарын сарамжалдуу колдонууга жана өз алдынча иштөөгө үйрөтүү.
23.	КК-15	Кайтарым байланыш уюштуруу.
24.	КК-16	Окуучулардын жетишкендиктерин стимулдаштыруу.
Монтаждоо жана жөндөө ишмердүүлүгү		
25.	КК-17	Өзгөчө муктаждыктары бар балдар үчүн адаптацияланган шарттарды түзүү.

26.	КК-18	Инклюзия жана интеграция принциптерин ишке ашыруу.
Сервис жана эксплуатация ишмердүүлүгү		
27.	КК-19	Ата-энелер, кесиптештер жана өнөктөштөр менен баарлашуу.
28.	КК-20	Кесиптик мотивацияны сактоо жана коомдук маанисин түшүнүү.
29.	КК-21	Окуучулардын ишмердүүлүгүнө шарт түзүү жана окуу процесси үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу.

550300 -Филологиялык билим берүү багыты боюнча "Кыргыз тили жана адабияты" жана "Орус тили жана адабияты" адистиктери

2.2 НББПнын окутуу натыйжалары төмөнкүлөр:

Окутуу натыйжалары	Калыптандырылуучу компетенциялар
1-ОН. Гуманитардык жана табигый илимдердин негизги жоболорун пайдалануу аркылуу заманбап турмуштук маданий баалуулуктарга багыт алат жана билим алууда маалыматтык технологияларды колдоно алат.	**ЖИК-1** – бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толенранттуулукка жөндөмдүү болуу; **ИК-2** – иш жана окуу чөйрөсүндөгү татаал маселелерди чечүү үчүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен жаңы билимдерди алууга жана колдонууга жөндөмдүү болуу; **КК-1** - кесиптик маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимди колдоно алат жана кесиптик ишмердүүлүгүндө педагогикалык изилдөөлөрдүн жыйынтыктарын колдонууга жөндөмдүү;
2-ОН. Кесиптик ишмердүүлүгүндө психологиялык-педагогикалык компетенттүүлүктөрдү жана **о**кутуунун заманбап технологияларын, ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү	**КК-1.** Кесиптик маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимди колдоно алат жана кесиптик ишмердүүлүгүндө педагогикалык изилдөөнүн жыйынтыктарын колдонууга жөндөмдүү; **КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү;

	КК-7. Окуу программаларын өз алдынча тандай билет, аларга дидактикалык материалдарды ылайыктайт жана педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессине адаптапциялангандан кийин аларды колдоно алат; **КК-9**. Интерактивдүү формаларды жана окутуу усулдарын колдонуу менен педагогикалык ишмердикти жүзөгө ашырууга жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.
3-ОН. Улуттук баалуу- луктардын негизинде окуучулардын жарандык позициясын, мекенчилдигин, эмгекке болгон сүйүүсүн, жоопкерчилигин, инсандык баалуулуктарын, өз алдынчалуулугун жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрө алат.	**ЖИК-1** – бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толенранттуулукка жөндөмдүү болуу; **КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-3.** Окуу процесси үчүн окутуунун инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо жана рационалдуу колдонуу, энергоэффективдүүлүк, маданий көп түрдүүлүк, гендер, инклюзия ж.б.) багытталган принциптерине оптималдуу шарт түзүүгө жөндөмдүү; **КК-5.** Туруктуу улуттук баалуулуктардын негизинде окуучуларды руханий-нравалык жактан тарбиялоонун принциптери менен шарттарын түзүүгө жөндөмдүү; **КК-10**. Окуучулардын ар кандай чөйрөдөгү (акыл, коомдук, моралдык ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ага жараша ар түрдүү терс таасирлерге (зомбулук, ичимдик жана баңги заттарын колдонуу ж.б.) жол бербөө үчүн алдын алуу иштерин жүргүзүүгө жөндөмдүү;
4-ОН. Ар кандай кырдаалдар, процесстер, реалдуу кубулуштар жөнүндө сабаттуу, логикалык жактан туура ой-пикирлерди жарата билет жана үйрөнүлгөн тилдин социомаданий	**ЖИК-1** – бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толенранттуулукка жөндөмдүү болуу; **ИК-1.** Мамлекеттик, расмий тилде жана иш, окуу чөйрөсүндөгү чет тилдердин биринде иштиктүү баарлашуу

өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки, жазма кепти түзүүнү, кабыл алууну, түшүнүүнү ишке ашыра алат.	жүргүзүүгө жөндөмдүү болуу; **КК-6**. Билим берүү жана тарбия маселелери боюнча эксперттик-кеңеш берүүчүлүк иштерге катышууга, инновациялык долбоорлорго катышууга, ошондой эле учурдагы коомдук-маданий параметрлерди эске алуу менен долбоорлорду иштеп чыгууга жөндөмдүү; **КК-13.** Үйрөнүлгөн тилдеги оозеки жана жазуу кебин кабылдоо, түшүнүү, ошондой эле көп кырдуу анализдөө билгичтиктерине ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү; **КК-16.** Үйрөнүлгөн тилде тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу түрүндө баарлашуу стратегияларын түзүүгө жөндөмдүү.
5-ОН. Тил илими жана адабият таануу тармагында билим берүү программаларын өз алдынча үйрөнүү менен тексттерге лингвистикалык анализ жүргүзүп, тарнсформациялай алат.	**ИК-1.** Мамлекеттик, расмий тилде жана иш, окуу чөйрөсүндөгү чет тилдердин биринде иштиктүү баарлашуу жүргүзүүгө жөндөмдүү болуу; **КК-7**. Окуу программаларын өз алдынча тандай билет, аларга дидактикалык материалдарды ылайыктайт жана педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессине адаптациялангандан кийин аларды колдоно алат; **КК-8**.Программалардын темалары менен бөлүмдөрүнүн бөтөнчөлүгүн эске алуу менен жана окуу планына ылайык предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын пландаштырууга жөндөмдүү; **КК-13.** Үйрөнүлгөн тилдеги оозеки жана жазуу кебин кабылдоо, түшүнүү, ошондой эле көп кырдуу анализдөө билгичтиктерине ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү;

	КК-16. Үйрөнүлгөн тилде тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу түрүндө баарлашуу стратегияларын түзүүгө жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.
6-ОН. Профессионалдык рефлексиянын негизинде өз ишмердүүлүгүнө баа бере алат жана өзүн өнүктүрүү боюнча максат-милдеттерди кое алат.	**ИК-3.** Кесиптик ишмердигинде ишкердик билимдерди жана билгичтиктерди колдонууга жөндөмдүү болуу; **КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-6**. Билим берүү жана тарбия маселелери боюнча эксперттик-кеңеш берүүчүлүк иштерге катышууга, инновациялык долбоорлорго катышууга, ошондой эле учурдагы коомдук-маданий параметрлерди эске алуу менен долбоорлорду иштеп чыгууга жөндөмдүү; **КК-9**. Интерактивдүү формаларды жана окутуу усулдарын колдонуу менен педагогикалык ишмердикти жүзөгө ашырууга жөндөмдүү; **КК-18.** Жүргүзүлгөн кесиптик рефлексиянын негизинде жеке өнүгүү боюнча милдеттерди кое алат.
7-ОН. Педагогикалык, социалдык-гуманитардык илимдердин негизги жоболорун колдонуу менен окуучулардын түрдүү өнүгүү деңгээлин диагностикалай алат жана окутуунун натыйжаларын, жетишкендиктерин талдоону ишке ашыра алат	**ЖИК-1** – бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толенранттуулукка жөндөмдүү болуу; **ИК-3.** Кесиптик ишмердигинде ишкердик билимдерди жана билгичтиктерди колдонууга жөндөмдүү болуу; **КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-4**. Окутулгандарды социалдаштыруунун ыкмаларын, техникасын, методикасын билет жана окуучулардын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу үчүн шарт түзүүгө жөндөмдүү;

	КК-10. Окуучулардын ар кандай чөйрөдөгү (акыл, коомдук, моралдык ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ага жараша ар түрдүү терс таасирлерге (зомбулук, ичимдик жана баңги заттарын колдонуу ж.б.) жол бербөө үчүн алдын алуу иштерин жүргүзүүгө жөндөмдүү;
8-ОН. Филологиялык билим берүү багытында изилдөөнүн планын иштеп чыга алат жана окутуу чөйрөсүндөгү теориялар менен принциптерге сынчыл ой жүгүртө алат.	**ИК-2** – иш жана окуу чөйрөсүндөгү татаал маселелерди чечүү үчүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен жаңы билимдерди алууга жана колдонууга жөндөмдүү болуу; **КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-11**. Интеграцияланган жалпы жана кесиптик билимдердин, анын ичинде иш жана окуу чөйрөсүндөгү теориялар менен принциптерди сын ой жүгүртүү менен түшүнүүнү камтыган билимдердин кеңири диапазонуна ээ; **КК-12**. Өзү үйрөнгөн тилинин адабияты жөнүндө анын тарыхый өнүгүү жана азыркы абалында билимдерге ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.

- **550300-** “Филологиялык билим берүү” багыты ***“Англис тили”*** профили боюнча *адистиктерди даярдоодо билим берүү программасынын күтүлүүчү натыйжаларынын жыйындысы катары бүтүрүүчү ээ болуучу компетенциялар.*
- **КН-1.** Интеграцияланган илимий билимдердин тутумун камтуу менен курчап турган дүйнөнү илимий билимдердин негиздерин таанып билет жана алган билимин билим берүү мекемелеринде теориялык, практикалык, окутуу жөндөмдүүлүгүнө ээ болот;

- **КН-2.** Гумандаштыруу принцибине ылайык материалдык жана руханий дүйнөнү биримдикте карап талдоо менен педагогикалык этикетти тутунат, аларды өркүндөтө алат;
- **КН-3.** Окутуунун заманбап информациялык технологияларын колдонуу, өркүндөтүү менен англис тили боюнча адис катары түрдүү методикалык проблемалардын үстүнөн иштейт жана билгичтик көндүмдөргө ээ болот;
- **КН-4.** Ар кандай кырдаалдар, процесстер, реалдуу кубулуштар жөнүндө сабаттуу, логикалык жактан туура ой-пикирлерди жарата билет жана маалыматтык технологияны пайдалануу, кайра иштетүү ыкмаларын, каражаттарын өздөштүрүү менен өздөштүрүлгөн билимдер боюнча оозеки жана жазма кеп түзө алат;
- **КН-5**. Окуучулардын жарандык позициясын, мекенчилдигин, эмгекке болгон сүйүүсүн, жоопкерчилигин, өз алдынчалуулугун жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрө алат;
- **КН-6.** Билим берүү жараянынын бардык субөекттери, жеке инсандар ортосунда позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштуруу, башкаруучулук чечимдерди кабыл алуу, алардын муктаждыктарына, окутуунун заманбап технологияларына ылайык методикалык маселелерди чечүүдө илимий негизделген жетишкендиктерге таянып ишти пландаштыруу жана окутуунун сапатын баалоо жөндөмүнө ээ болот;
- **КН-7.** Педагогикалык, социалдык-гуманитардык илимдердин негизги жоболорун колдонуу менен окутуунун натыйжаларын, жетишкендиктерин баалоого, илимий негизде мониторинг жүргүзүүгө, өзүнүн артыкчылыктарынын, кемчиликтеринин үстүндө иштөөгө жана социалдык баарлашуу деңгээлинде англис тилинде сүйлөй билүүгө жөндөмдүү болот;
- **КН-8.** Көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карануу менен кесиптик ишмердигинде бардык окуучуларга маданий айырмачылыктарына карабай өнүккөн укуктук аң-сезимдин негизинде бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүүгө, өзүнүн оозеки жана жазуу түрүндөгү сөзүн мамлекеттик жана расмий тилде так, негиздүү жана логикалык жактан туура түзүүгө жөндөмдүү болот;
- **КН-9.** Маалымат технологияларынын (компьютер ж.б.) жардамы менен педагогикалык жараяндар жана көрүнүштөр жөнүндөгү дүйнөлүк статистиканын маалыматтарын талдоого, интерпретациялоого, социалдык-экономикалык көрсөткүчтөрдөгү

өзгөрүүлөрдү аныктоого, алдыга максат коюга, ага жетүүнүн жолдорун табууга жөндөмдүү болот;

- **КН-10.** Адистик милдеттерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык компететенттүүлүктөрдү колдоно алат, педагогикалык изилдөөлөрдүн, профессионалдык рефлексиянын негизинде өз билимин өнүктүрүү, тынымсыз билим алуу жөндөмүнө ээ болот;
- **КН-11.** Билим берүү жараянында окуучулардын жаш курагына жараша туруктуу өнүгүүсүн камсыз кылуу үчүн ыңгайлуу, коопсуз шарттарды түзө билет, алардын социалдык, адеп-ахлактык, сергек жашоо образын, өнүгүү деңгээлин аныктай алат, жаратылышты коргоо, ресурстарын рационалдуу пайдалануу, климаттын өзгөрүүсүнө ыңгайлаша алуу көндүмдөрүн калыптандыруу жөндөмүнө ээ болот;
- **КН-12.** Профессионалдык лексиканы, ишкердик мамиленин маданиятын, проблемаларын талкуулап өзүнүн оюн аргументтеп айтууну, ишке кабыл алууну, кеңешмеден өткөрүүнү, ишкердик жолугушууларды жана презентацияларды даярдап өткөрүүнү билет; ишкердин этикеттик талаптарына ылайык англист тилинде электрондук почталарга билдирүүнү, кат, резюмени жана ишке кабыл алуу жөнүндөгү каттарды жазууга ээ болот; негизги стратегияларды, адам ресурстарынын стратегиялык пландарынын этаптарын жана деңгээлдерин; окутуу методдорун жана ар түрдүү формаларын билет; окуу планын, жумушчу окуу планын жана окуу процессинин графигин түшүнөт;
- **КН-13.** Педагогикалык жараянды талдоодо цивилизациялык мамиленин элементтерин колдонуу менен, педагогикалык фактыларды туура талдап, себеп-натыйжа байланыштарын аныктоо жана дүйнөлүк педагогиканын бир бөлүгү катары элдик педагогиканын өнүгүүсүнүн мүнөзүн жана өзгөчөлүктөрүн бөлүп көрсөтүү жөндөмүнө ээ болот;
- **КН-14.** Педагогикалык жараяндын мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн, педагогикалык жараяндагы жана коомдун саясий уюмдарындагы адамдын ордун түшүнөт жана мектеп коомчулугунун деңгээлинде жеке инсандар ортосунда толеранттуу жана профессионалдык мамилелерди түзө алат;
- **КН-15.** Түзүлгөн жаңы кырдаалды, анын натыйжасын туура баалап, ага ыңгайлаша алат, ошондой эле, окуучуларды социалдаштыруунун ыкмаларын, жолдорун, техникасын, методикасын билет жана алардын болочок адистикти туура тандоосу үчүн шарттарды түзүү жөндөмүнөө ээ болот;
- **КН-16.** Билим берүү программаларына, окуу планына ылайык окуу жараянында педагогикалык рефлексиянын негизинде дидактикалык

- материалдарды өз алдынча тандап, окутуунун интерактивдүү методдорун колдонуу менен ар бир сабакты туура пландаштырып, педагогикалык ишмердигин жүргүзө алат.

3.1. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердик чөйрөсү

550300 ФББ багыты боюнча (бакалавр) бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишмердик чөйрөсүнө төмөнкүлөр кирет:

- республиканын жалпы орто билим берүү мекемелери (мектептер, гимназиялар, лицейлер), башталгыч жана орто кесиптик билим берүү, кошумча кесиптик билим берүү;
- илим изилдөө борборлору;
- мамлекеттик жана муниципалдык башкаруу уюмдары (айыл өкмөтү, райондук, облустук администрация, мэрия ж.б.);
- коомдук уюмдар;

3.2. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин обьектилери

550300- ФББ багытында “Англис тили” профилинде бакалавр академиялык даражасына ээ болгон бүтүрүүчүлөрдүн ишмердик обөектилери - билим берүү системасы, коомдук уюмдар, мамлекеттик структуралар, илим изилдөө мекемелери.

3.3. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин түрлөрү

550300- ФББ багыты боюнча бакалавр төмөндөгүдөй кесиптик ишмердигинин түрлөрүнө даяр болот:

- Окутуучу катары тил процесстердин мыйзам ченемдүүлүктөрүн түшүнүү, интерпретациялоо;
- Англис тили, предмети боюнча билим, тарбия берүү;
  окуу процессин уюштуруу жана башкаруу;
- аналитикалык, илимий-изилдөөчүлүк;
- педагогикалык;
- **3.4. Бакалаврдын кесиптик ишмердигинин милдеттери**
- 550300- ФББ багыты боюнча бакалавр адиси өзүнүн кесиптик милдеттерине ылайык төмөндөгүдөй маселелерди чечүүгө тийиш:
- **Англис тили окутуучусу катары чет тили процесстердин мыйзам ченемдүүлүктөрүн түшүнүү, интерпретациялоо ишмердиги:**
- Айлана чөйрөнүн мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн, жаратылышта адамдын ордун аныктоо;
- Тил илиминде болуп жаткан процесстерди талдоодо цивилизациялык подходдун элементтерин колдоно билүү, филологиялык фактыларды туура талдоо, себеп-натыйжа байланыштарын белгилөө;

- Табияттын бир бөлүгү катары Кыргызстандын табигый чөйрөсүн, мүнөзүн жана өзгөчөлүктөрүн бөлүп көрсөтүү;
- Тилге кылдат жана аяр мамиле жасоо, мекенчилдик, активдүү жарандык позициясын карануу.
- **Чет тили, (англис тили) жалпы тил илими, ж.б. предметтери боюнча билим, тарбия берүү ишмердиги**
- Англис тили жана жалпы тил илми билим берүү программаларын, аларга дидактикалык материалдарды өз алдынча тандоо жана аларды адаптациялашкандан соң, окуу процессинде педагогикалык рефлексиянын негизинде колдонуу;
- окуу планына ылайык, программанын бөлүмдөрүнүн жана темалардын өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен предмет боюнча сабакты пландаштыруу жана өткөрүү;
- Англис тили, чет тили адабияти, маданияти жана тил илимдердин негизин окутуп-үйрөтүү аркылуу жаштарда өз жергесинин табиятына аяр мамиле жасаган мекенчил, гумандуулук, сабырдуулук, адилеттүүлүк сапаттарын калыптандыруу, дүйнө таанымын кеңейтүү.
- **Окуу процессин уюштуруу жана башкаруу ишмердиги**
- билим берүү процессин муктаждыктарга, окуучулардын заманбап, окутуу технологияларындагы илимий негизделген жетишкендиктерине ылайык пландоо жана ишке ашыруу;
- көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карануу жана маданий айырмачылыктарына карабай, бардык окуучуларга бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүү;
- окуу процессинин бардык субөектеринде жеке инсандар ортосундагы позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштуруу, башкаруучулук чечимдерди кабыл алуу;

Аналитикалык, илимий-изилдөөчүлүк ишмердиги

- изилдөө ишинин планын түзүү жана оңдоп-түзөө, жыйналган маалыматтарды талдоо жана интерпретациялоо, илимий-изилдөө ишмердигин жүргүзүү;
- табигый процесстер жана көрүнүштөр жөнүндөгү ата мекендик жана чет элдик статистиканын маалыматтарын талдоо жана интерпретациялоо жана алардагы көрсөткүчтөрдөгү өзгөрүүлөрдү аныктоо.

Педагогикалык ишмердиги

- “Англис тили” профилиндеги дисциплиналарды (Лексикология, грамматика, стилистика, фонетика, чет тил адабияты, ж.б.) жалпы орто билим берүүчү мектептерде, кесиптик билим берүүчү мекемелеринде, колледждерде инновациялык технологияларды колдонуу менен окутуп, педагогикалык ишмердикти жүргүзүү.

4. Компетенциялардын коддору

а) универсалдык:

– жалпы илимий (ЖИК):

ЖИК-1. Бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толеранттуулукка жөндөмдүү болуу;

– ***инструменталдык (ИК):***

ИК-1. Мамлекеттик, расмий тилде жана иш, окуу чөйрөсүндөгү чет тилдердин биринде иштиктүү баарлашуу жүргүзүүгө жөндөмдүү болуу;

ИК-2. Иш жана окуу чөйрөсүндөгү татаал маселелерди чечүү үчүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен жаңы билимдерди алууга жана колдонууга жөндөмдүү болуу;

ИК-3. Кесиптик ишмердигинде ишкердик билимдерди жана билгичтиктерди колдонууга жөндөмдүү болуу.

– ***коомдук-инсандык жана жалпы маданий компетенция (КИЖМК):***

КИЖМК-1. Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу.

– ***кесиптик (КК):***

КК-1. Кесиптик маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимди колдоно алат жана кесиптик ишмердүүлүгүндө педагогикалык изилдөөнүн жыйынтыктарын колдонууга жөндөмдүү;

КК-2. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү;

КК-3. Окуу процесси үчүн окутуунун инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо жана рационалдуу колдонуу, энергоэффективдүүлүк, маданий көп түрдүүлүк, гендер, инклюзия ж.б.) багытталган принциптерине оптималдуу шарт түзүүгө жөндөмдүү;

КК-4. Окутулгандарды социалдаштыруунун ыкмаларын, техникасын, методикасын билет жана окуучулардын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу үчүн шарт түзүүгө жөндөмдүү;

КК-5. Туруктуу улуттук баалуулуктардын негизинде окуучуларды руханий-нравалык жактан тарбиялоонун принциптери менен шарттарын түзүүгө жөндөмдүү;

КК-6. Билим берүү жана тарбия маселелери боюнча эксперттик-кеңеш берүүчүлүк иштерге катышууга, инновациялык долбоорлорго катышууга, ошондой эле учурдагы коомдук-маданий параметрлерди эске алуу менен долбоорлорду иштеп чыгууга жөндөмдүү;

КК-7. Окуу программаларын өз алдынча тандай билет, аларга дидактикалык материалдарды ылайыктайт жана педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессине адаптациялангандан кийин аларды колдоно алат;

КК-8. Программалардын темалары менен бөлүмдөрүнүн бөтөнчөлүгүн эске алуу менен жана окуу планына ылайык предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын пландаштырууга жөндөмдүү;

КК-9. Интерактивдүү формаларды жана окутуу усулдарын колдонуу менен педагогикалык ишмердикти жүзөгө ашырууга жөндөмдүү;

КК-10. Окуучулардын ар кандай чөйрөдөгү (акыл, коомдук, моралдык ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ага жараша ар түрдүү терс таасирлерге (зомбулук, ичимдик жана баңги заттарын колдонуу ж.б.) жол бербөө үчүн алдын алуу иштерин жүргүзүүгө жөндөмдүү;

КК-11. Интеграцияланган жалпы жана кесиптик билимдердин, анын ичинде иш жана окуу чөйрөсүндөгү теориялар менен принциптерди сын ой жүгүртүү менен түшүнүүнү камтыган билимдердин кеңири диапазонуна ээ;

КК-12. Өзү үйрөнгөн тилинин адабияты жөнүндө анын тарыхый өнүгүү жана азыркы абалында билимдерге ээ;

КК-13. Үйрөнүлгөн тилдеги оозеки жана жазуу кебин кабылдоо, түшүнүү, ошондой эле көп кырдуу анализдөө билгичтиктерине ээ;

КК-14. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү;

КК-15. Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү;

КК-16. Үйрөнүлгөн тилде тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу түрүндө баарлашуу стратегияларын түзүүгө жөндөмдүү;

КК-17. Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү;

КК-18. Жүргүзүлгөн кесиптик рефлексиянын негизинде жеке өнүгүү боюнча милдеттерди кое алат.

4.1 НББПнын окутуу натыйжалары төмөнкүлөр:

Окутуу натыйжалары	Калыптандырылуучу компетенциялар
1-ОН. Гуманитардык жана табигый илимдердин негизги жоболорун пайдалануу аркылуу заманбап турмуштук-маданий баалуулуктарга багыт алат жана билим алууда маалыматтык технологияларды колдоно алат.	**ЖИК-1** – бизди курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдерди колдонууга жана ага сын көз менен кароого, турмуш баалуулуктарына, маданиятка багыт алууга, активдүү жарандык позицияга ээ болууга, адамдарды урматтоого жана толенранттуулукка жөндөмдүү болуу; **ИК-2** – иш жана окуу чөйрөсүндөгү татаал маселелерди чечүү үчүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен жаңы билимдерди алууга жана колдонууга жөндөмдүү болуу; **КК-1** - кесиптик маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимди колдоно алат жана кесиптик ишмердүүлүгүндө педагогикалык изилдөөлөрдүн жыйынтыктарын колдонууга жөндөмдүү;
2-ОН. Кесиптик ишмердүүлүгүндө психологиялык-педагогикалык компетенттүүлүктөрдү жана **о**кутуунун заманбап технологияларын, ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү	**КК-1.** Кесиптик маселелерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык билимди колдоно алат жана кесиптик ишмердүүлүгүндө педагогикалык изилдөөнүн жыйынтыктарын колдонууга жөндөмдүү; **КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-7.** Окуу программаларын өз алдынча тандай билет, аларга дидактикалык материалдарды ылайыктайт жана педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессине адаптацияланган кийин аларды колдоно алат; **КК-9**. Интерактивдүү формаларды жана окутуу усулдарын колдонуу менен педагогикалык ишмердикти жүзөгө ашырууга жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.
3-ОН. Ар кандай кырдаалдар, процесстер, реалдуу кубулуштар жөнүндө сабаттуу, логикалык жактан туура ой-	**КК-6**. Билим берүү жана тарбия маселелери боюнча эксперттик-кеңеш берүүчүлүк иштерге катышууга, инновациялык долбоорлорго катышууга, ошондой эле учурдагы коомдук-маданий параметрлерди эске алуу менен долбоорлорду иштеп чыгууга жөндөмдүү; **КК-13.** Үйрөнүлгөн тилдеги оозеки жана жазуу кебин

пикирлерди жарата билет жана үйрөнүлгөн тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки, жазма кепти түзүүнү, кабыл алууну, түшүнүүнү ишке ашыра алат.	кабылдоо, түшүнүү, ошондой эле көп кырдуу анализдөө билгичтиктерине ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү; **КК-16.** Үйрөнүлгөн тилде тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу түрүндө баарлашуу стратегияларын түзүүгө жөндөмдүү.
4-ОН. Улуттук баалуулуктардын негизинде окуучулардын жарандык позициясын, мекенчилдигин, эмгекке болгон сүйүүсүн, жоопкерчилигин, инсандык баалуулуктарын, өз алдынчалуулугун жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрө алат.	**КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-3.** Окуу процесси үчүн окутуунун инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо жана рационалдуу колдонуу, энергоэффективдүүлүк, маданий көп түрдүүлүк, гендер, инклюзия ж.б.) багытталган принциптерине оптималдуу шарт түзүүгө жөндөмдүү; **КК-5.** Туруктуу улуттук баалуулуктардын негизинде окуучуларды руханий-нравалык жактан тарбиялоонун принциптери менен шарттарын түзүүгө жөндөмдүү; **КК-10**. Окуучулардын ар кандай чөйрөдөгү (акыл, коомдук, моралдык ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ага жараша ар түрдүү терс таасирлерге (зомбулук, ичимдик жана баңги заттарын колдонуу ж.б.) жол бербөө үчүн алдын алуу иштерин жүргүзүүгө жөндөмдүү;
5-ОН. Тил илими жана адабият таануу тармагында билим берүү программаларын өз алдынча үйрөнүү менен тексттерге лингвистикалык анализ жүргүзүп, тарнсформациялай алат.	**ИК-3.** Кесиптик ишмердигинде ишкердик билимдерди жана билгичтиктерди колдонууга жөндөмдүү болуу. **КК-7**. Окуу программаларын өз алдынча тандай билет, аларга дидактикалык материалдарды ылайыктайт жана педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессине адаптацияланган кийин аларды колдоно алат; **КК-8**. Программалардын темалары менен бөлүмдөрүнүн бөтөнчөлүгүн эске алуу менен жана окуу планына ылайык предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын пландаштырууга жөндөмдүү; **КК-13.** Үйрөнүлгөн тилдеги оозеки жана жазуу кебин кабылдоо, түшүнүү, ошондой эле көп кырдуу анализдөө билгичтиктерине ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн

	чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү; **КК-16.** Үйрөнүлгөн тилде тилдин социомаданий өзгөчөлүктөрүнө ылайык оозеки жана жазуу түрүндө баарлашуу стратегияларын түзүүгө жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.
6-ОН. Профессионалдык рефлексиянын негизинде өз ишмердүүлүгүнө баа бере алат жана өзүн өнүктүрүү боюнча максат-милдеттерди кое алат.	**КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-6**. Билим берүү жана тарбия маселелери боюнча эксперттик-кеңеш берүүчүлүк иштерге катышууга, инновациялык долбоорлорго катышууга, ошондой эле учурдагы коомдук-маданий параметрлерди эске алуу менен долбоорлорду иштеп чыгууга жөндөмдүү; **КК-9**. Интерактивдүү формаларды жана окутуу усулдарын колдонуу менен педагогикалык ишмердикти жүзөгө ашырууга жөндөмдүү; **КК-18.** Жүргүзүлгөн кесиптик рефлексиянын негизинде жеке өнүгүү боюнча милдеттерди кое алат.
7-ОН. Педагогикалык, социалдык-гуманитардык илимдердин негизги жоболорун колдонуу менен окуучулардын түрдүү өнүгүү деңгээлин диагностикалай алат жана окутуунун натыйжаларын, жетишкендиктерин талдоону ишке ашыра алат	**КИЖМК-1.** Белгилүү бир адамдардын же топтордун кесиптик ишмердигинде максаттарга жетишүүнү камсыздоого жөндөмдүү болуу. **КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-4**. Окутулгандарды социалдаштыруунун ыкмаларын, техникасын, методикасын билет жана окуучулардын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу үчүн шарт түзүүгө жөндөмдүү; **КК-10**. Окуучулардын ар кандай чөйрөдөгү (акыл, коомдук, моралдык ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ага жараша ар түрдүү терс таасирлерге (зомбулук, ичимдик жана баңги заттарын колдонуу ж.б.) жол бербөө үчүн алдын алуу иштерин жүргүзүүгө жөндөмдүү;
8-ОН. Филологиялык билим берүү багытында	**КК-2**. Методикалык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методика, окутуунун технологиялары жана

изилдөөнүн планын иштеп чыга алат жана окутуу чөйрөсүндөгү теориялар менен принциптерге сынчыл ой жүгүртө алат.	ыкмалары) билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-11**. Интеграцияланган жалпы жана кесиптик билимдердин, анын ичинде иш жана окуу чөйрөсүндөгү теориялар менен принциптерди сын ой жүгүртүү менен түшүнүүнү камтыган билимдердин кеңири диапазонуна ээ; **КК-12**. Өзү үйрөнгөн тилинин адабияты жөнүндө анын тарыхый өнүгүү жана азыркы абалында билимдерге ээ; **КК-14**. Тексттердин ар түрдүү типтерин жана түрлөрүн чечмелөө, иштеп чыгуу, түзүү жана трансформациялоо, усулдарды, анализ ыкмаларын колдонууга жөндөмдүү; **КК-15.** Тексттердин ар түрдүү типтерин лингвистикалык (адабият таануучулук дагы) көз карашта өз алдынча анализдөөгө, чечмелөөгө жөндөмдүү; **КК-17.** Тилге жана адабиятка интеграциялап окутуу усулдарын колдонууга жөндөмдүү.

550770 Педагогика багыты боюнча НББПнын бүтүрүүчүлөрүнүн кесиптик ишинин чөйрөсүндө:

- интеллекттуалдык потенциалы жогору, атаандашууга жөндөмдүү, педагогикалык, социалдык компотенттүү башталгыч жана мектепке чейинки адистиктерди даярдайт.

-Балдарды өнүктүрүү, окутуу жана тарбиялоонун программаларына ылайык окутуу чөйрөлөрүн максаттуу уюштура билген, балдардын өнүгүү, областтарын аныктай алган жана алардын жетишкендиктерин баалоо менен мониторинг жүргүзүүгө жөндөмдүү.

- Мамлекеттик билим берүү стандартынын талабына ылайык гуманитардык,социалдык жана экономикалык, математикалык багыттардагы билимдердин комплекси менен келечектеги адистердин методикалык муктаждыктарын камсыздоо жана методикалык чеберчиликтеги педагогдорду даярдоо;

- Билим берүү системасы боюнча укуктук-нормативдик чен-өлчөмдөрдү билген, балдарды окутуу-тарбиялоо процессине катышкан педагогикалык кызматкерлер, ата-энелер жана коомчулук менен иш алып барууда социалдык-педагогикалык, психологиялык проблемаларды өз алдынча чече алган педагог-тарбиячыларды даярдайт.

Башталгыч жана мектепке чейинки билим берүү адистигинин бүтүрүүчүлөрүнүн социалдык-инсандык сапаттары: максатка умтулгандык,

уюштуруучулук, эмгекчилдик, коммуникабелдүүлүк, өзүнүн кесиптик ишинин акыркы натыйжасындагы ишмердүүлүк, жарандуулук, толеранттуулук жана маданият.

3.2.Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгү

550770 Педагогика:Педагогика жана башталгыч билим берүүнүн усулу, Педагогика жана мектепке чейинки билим берүүнүн усулу

- Кесиптик тапшырмаларды (маселелер) чечүү үчүн психологдук - педагогикалык компотенттүүлүктү пайдалануга даяр жана кесиптик ишмердүүлүгүнө педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын пайдалануга жөндөмдүү

- Методикалык проблемаларды чечүүнүн жолдорун билет (окутуунун милдеттерин, методдорун, технологиясын жана ыктарын) жана окутуунун сапатын баалоонун технологиясын колдонууга жөндөмдүү

- Туруктуу өнүгүү үчүн билим берүүнүн жана личносттук багыт берүүнүн принциптерине ылайык билим берүү процесси үчүн оптималдуу шарттарды калыптандырууга жөндөмдүү (дени соо жашоо образы, жаратылышты коргоо жана жаратылыш байлыктарын рационалдуу пайдалануу, энергиялык эффективдүүлүк, маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзия) ж.б

- Билим берүү программаларын өз алдынча тандоону аларга дидактикалык материалдарды жеткизе билет, жана аларды педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессинде көнүккөндөн кийин (адаптация) пайдалана билет

-Темалардын спецификасын жана программанын бөлүктөрүн эске алуу менен окуу планына ылайыктуу предметтер боюнча окуу сабактарын пландаштырууну билет

- Окутуунун интерактивдүү формаларын жана методдорун колдонуу менен педагогикалык ишмердүүлүктү ишке ашырууга жөндөмдүү предметтке жана тилге интеграцияланган методду колдонууга жөндөмдүү

Ата - энелер, коллегалар, социалдык партнерлор менен өз ара аракеттенүүгө даяр

Балдар менен, алардын курак жаш жана жекече өзгөчөлүктөрүн жана өзгөчө билим берүү талаптарын зеке алып өз ара аракеттенүүнү билет

- Окуу - тарбиялоо процессинин сапатын камсыздоо үчүн окуучулардын жетишкендиктерин диагностикалоонун методдорун, технологияларын жана заманбап методикаларды колдонууга даяр

3.3 Кесиптик ишмердиктин түрлөрү

550770 Педагогика багыты "Педагогика жана башталгыч билим берүүнүн усулу" "Педагогика жана мектепке чейинки билим берүүнүн усулу

- илимий-изилдөө иши;
- окуу-тарбия прпоцесси
-окуу- усулдук

Илимий-изилдөө иштери окуу процесси менен тыгыз байланышта жүргүзүлөт жана студенттердин илимий компетенттүүлүгүн өнүктүрүүгө багытталган. ИИИздин негизги максаты – студенттерге теориялык билимдерди практикалык жагдайларга колдонуу, маселелерди өз алдынча изилдеп, талдап жана натыйжа чыгаруу жөндөмүн калыптандырат.

Бүтүрүүчүлөрдүн окуу-усулдук иштери билим берүү программасынын мазмунун өздөштүрүүнү тереңдетүүгө, педагогикалык компетенцияларды калыптандырууга жана практикалык ишмердүүлүккө даярдоого багытталган. Бул иштер студенттердин методикалык ой жүгүртүүсүн, сабак пландаштыруу жана уюштуруу мүмкүнчүлүктөрүн өнүктүрүүдө маанилүү роль ойнойт.

3.4 Бакалавр программасынын бүтүрүүчүсү

кесиптик иштин түрүнө ылайык Башталгыч, мектепке чейинки билим берүү адистиги төмөнкүдөй кесиптик маселелерди чечүүгө даяр:

- психологиялык-педагогикалык компетенттүүлүктөрдү кесиптик милдеттерди чечүүдө колдонууга даяр жана педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын кесиптик ишмердигинде пайдаланууга жөндөмдүү;
- методикалык проблемаларды (моделдер, методдор, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) чечүүнүн ыкмаларына ээ жана окутуунун сапатын баалоонун технологияларын колдонууга жөндөмдүү;
- инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо (жана жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдалануу, энергоэффективдүүлүк) маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзив ж.б.) багытталган билим берүү жараяны үчүн ыңгайлуу шарттарды түзгөнгө жөндөмдүү;
- мектепке чейинки балдардын социалдаштыруунун ыкмаларын жана жолдорун, техникасын, методикасын билет жана алардын адистикти туура тандоосу үчүн шарттарды түзүүгө жөндөмдүү
-жүргүзүлгөн профессионалдык рефлексиянын негизинде өзүн-өзү өнүктүрүү багытында милдеттерди кое билет
- окутуунун интерактивдүү методдорун жана формаларын колдонуу менен тилдерди интеграциялоого педагогикалык ишмердигин жүргүзүүгө жөндөмдүү;

3.5.Даярдоо багыты боюнча бүтүрүүчү

550770 Педагогика даярдоо багыты боюнча жогорудагыдай компетенцияларга ээ болушат:

КК-1- психологиялык-педагогикалык компетенттүүлүктөрдү кесиптик милдеттерди чечүүдө колдонууга даяр жана педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын кесиптик ишмердигинде пайдаланууга жөндөмдүү;

КК-2- методикалык проблемаларды (моделдер, методдор, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) чечүүнүн ыкмаларына ээ жана окутуунун сапатын баалоонун технологияларын колдонууга жөндөмдүү;

КК-3- инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо (жана жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдалануу, энергоэффективдүүлүк) маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзив ж.б.) багытталган билим берүү жараяны үчүн ыңгайлуу шарттарды түзгөнгө жөндөмдүү;

КК-4- мектепке чейинки балдардын социалдаштыруунун ыкмаларын жана жолдорун, техникасын, методикасын билет жана алардын адистикти туура тандоосу үчүн шарттарды түзүүгө жөндөмдүү;

ИК-1- маалымат алуунун, сактоонун жана талдоонун негизги методдорун, ыкмаларын жана каражаттарын билет, компьютер менен иштей алат;

ИК-2- өзүнүн оозеки жана жазуу түрүндөгү сөзүн мамлекеттик жана расмий тилде так, негиздүү жана логикалык жактан туура түзүүгө жөндөмдүү;

ИК-3- социалдык баарлашуу деңгээлинде кайсы бир чет тилинде сүйлөй алат;

ИК-4- педагогикалык жараяндын бардык субьектеринде жеке инсандар ортосундагы позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштурууга катыша алат, башкаруучулук чечимдерди кабыл алууга жөндөмдүү;

ИК-5- түзүлгөн жаңы кырдаалды, анын натыйжасын туура баалай билет жана ага ыңгайлаша алат;

СЛК-1- мектеп коомчулугунун деңгээлинде инсандар арасында толеранттуу жана кесиптик мамилелерди түзө алат;

СЛК-2- көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карманууга жана маданий айырмачылыктарына карабай, бардык окуучуларга бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүүгө жөндөмдүү;

СЛК-3- балдардын билим алуусу жана өнүгүүсү үчүн коопсуз (психологиялык, социалдык жана физикалык) билим берүү чөйрөсүн түзүүгө, балдарга жаратылышты коргоого, энергияны сактоо, жаратылыш

ресурстарын рационалдуу пайдалануу жана климаттын өзгөрүүсүнө ыңгайлаша алуу көндүмдөрүн калыптандырууга жөндөмдүү;

(ПК-1) Кесиптик тапшырмаларды (маселелер) чечүү үчүн психологдук - педагогикалык компотенттүүлүктү пайдаланууга даяр жана кесиптик ишмердүүлүгүнө педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын пайдаланууга жөндөмдүү

(ПК- 2) Методикалык проблемаларды чечүүнүн жолдорун билет (окутуунун милдеттерин, методдорун, технологиясын жана ыктарын) жана окутуунун сапатын баалоонун технологиясын колдонууга жөндөмдүү

(ПК-3) Туруктуу өнүгүү үчүн билим берүүнүн жана личносттук багыт берүүнүн принциптерине ылайык билим берүү процесси үчүн оптималдуу шарттарды калыптандырууга жөндөмдүү (дени соо жашоо образы, жаратылышты коргоо жана жаратылыш байлыктарын рационалдуу пайдалануу, энергиялык эффективдүүлүк, маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзия) ж.б

(ПК-4) Окуучуларды социализациялоонун жолдорун, техникасын, методикасын жана приемдорун билет жана окуучулардын кесиптик жактан өз тагдырын өздөрү чечүүсү үчүн шарттарды түзүүгө жөндөмдүү

(ПК - 5) Билим берүү программаларын өз алдынча тандоону аларга дидактикалык материалдарды жеткизе билет, жана аларды педагогикалык ;

ОН-5. Мектепке чейинки жана башталгыч класстардын балдарын гармониялуу өнүгүүсүн, өз алдынчалуулугун жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрө алат;

550100 «Табигый-илимий билим берүү» багыты боюнча окууну аяктаган бүтүрүүчүнүн компетенциялары

№	Компетен-циянын	Компетенциялардын кыскача чечмелениши
Универсалдык компетенциялар - жалпы илимий		
1	ЖИК-1.	Айлана-чөйрө жөнүндөгү илимий билимдерди сын көз караш менен баалап жана колдоно билүү, жашоонун жана маданияттын баалуулуктарын түшүнө билүү жана активдүү жарандык позицияны ээлөө, адамдарга урмат көрсөтүү жана толеранттуулукту көрсөтүү;
2	ИК-1.	Жумуш жана окуу жаатында мамлекеттик, расмий жана бир чет тилинде ишкердик байланышты жүргүзө билүү;
3	ИК-2.	Жумуш жана окуу жаатындагы татаал көйгөйлөрдү чечүү үчүн маалымат технологияларын колдонуу менен жаңы

		билимдерди ала билүү жана колдоно билүү;
4	ИК-3.	Кесиптик иш-аракеттерде ишкердик билимдерди жана көндүмдөрдү колдоно билүү.
5	СЖЖМК-1.	Жеке адамдардын же топтордун кесиптик иш-аракеттеринде максаттарга жетүүнү камсыздай билүү.
Кесиптик компетенциялар		
6	КК-1	Кесиптик маселелерди чечүү үчүн психологиялык жана педагогикалык компетенцияларды колдонууга даяр жана кесиптик ишмердүүлүктө педагогикалык изилдөөлөрдүн жыйынтыктарын колдоно алат;
7	КК-2	Методологиялык маселелерди чечүү ыкмаларын (моделдер, методдор, технологиялар жана окутуу ыкмалары) жакшы билет жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдоно алат
8	КК-3	Инсанга багытталган билим берүү жана туруктуу өнүгүү үчүн билим берүү принциптерине ылайык билим берүү процесси үчүн оптималдуу шарттарды түзө алат (дени сак жашоо образы, айлана-чөйрөнү коргоо жана жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдалануу, энергияны үнөмдөө, маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзивдүүлүк ж.б.)
9	КК-4	Студенттерди социалдаштыруу ыкмаларын, техникаларын, методологиясын жана техникаларын жакшы билет жана студенттердин кесиптик өзүн-өзү аныктоосу үчүн шарттарды түзө алат
10	КК-5	Билим берүү программаларын өз алдынча тандай алат, алар үчүн дидактикалык материалдарды тандап алат жана аларды педагогикалык ой жүгүртүүгө негизделген адаптациядан кийин билим берүү процессинде колдоно алат
11	КК-6	программанын темаларынын жана бөлүмдөрүнүн өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен жана окуу планына ылайык сабактарды пландаштыра алат
12	КК-7	кесиптик ой жүгүртүүгө негизделген жеке өнүгүү үчүн максаттарды коё алат
13	КК-8	окутуунун интерактивдүү формаларын жана методдорун колдонуу менен педагогикалык иш-аракеттерди жүргүзө алат
14	КК-9	студенттер ар кандай багыттар боюнча (акыл-эс, адеп-ахлак ж.б.) өнүгүү деңгээлин аныктай алат жана ошого жараша ар кандай терс таасирлердин (зомбулук, баңгизат

		жана алкоголдук ичимдиктерди колдонуу ж.б.) алдын алуу боюнча алдын алуу иштерин жүргүзөт
15	КК-10	окуучуларда дүйнөнүн табигый-илимий сүрөтүн жана туруктуу өнүгүү принциптерин түшүнүүнү өнүктүрүүгө багытталган биологиялык, географиялык, физикалык, химиялык жана башка табигый илимдер боюнча билимдерди жеткире алат
16	КК-11	Биология, география, химия жана физика сабактарында дисциплиналар аралык байланыштарды ишке ашыруу үчүн заманбап табигый жана так илимдердин негиздерин колдоно алат
17	КК-12	Органикалык эмес жана органикалык дүйнөнүн өнүгүү мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана экосистемалык мамилени билет
18	КК-13	Жердин эволюциясындагы органикалык эмес жана органикалык системалардын ордун, биосферанын, литосферанын, гидросферанын жана атмосферанын биримдигин түшүнөт; экосистемалык мамилени билет жана түшүнөт
19	КК-14	Жандуу жаратылыштын туруктуулук принциптерин жана анын антропогендик факторлордун таасири астында өзгөрүшүнүн жолдорун түшүнөт, глобалдык экологиялык көйгөйлөрдү, экологиялык маселелерди, климаттын өзгөрүшүнө ыңгайлашууну, жаратылыш ресурстарын жана энергияны рационалдуу пайдалануну системалуу түрдө талдай алат
20	КК-15	Заттын биологиялык, химиялык жана географиялык түзүлүшүнүн өзгөчөлүктөрүн, Жердин эволюциясындагы органикалык эмес жана органикалык системалардын ордун, биосферанын, литосферанын, гидросферанын жана атмосферанын биримдигин; Жердеги химиялык жана биологиялык ар түрдүүлүктүн ролун түшүнө алат
21	КК-16	Негизги биологиялык, химиялык, географиялык жана физикалык түшүнүктөрдү жакшы билет, жаратылыш таануунун фундаменталдык мыйзамдарын билет; жана биология, химия, география жана физика тарабынан изилденген кубулуштар жана процесстер жөнүндө билет
22	КК-17	Органикалык дүйнөнүн өнүгүү мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана организмдердин биожөнгө салуунун химиялык принциптерин билүү
23	КК-18	Адамдар менен жаратылыш чөйрөсүнүн ортосундагы

		коопсуз, туруктуу өз ара аракеттенүүнү камсыз кылуу үчүн көйгөйлөрдү баалоо жана чечүү көндүмдөрү
Биология профили боюнча кесиптик кошумча компетенциялар		
24	ККК-1.	Табигый системалардын түзүлүшүн, функциясын жана экологиялык байланышын түшүнөт.
25	ККК-2	Биологиялык жана химиялык объектилерди лабораториялык жана талаа изилдөөлөр аркылуу талдай алат.
26	ККК-3	Организмдердин жана экосистемалардын биохимиялык, физиологиялык процесстерин жана эволюциясын билет.
27	ККК-4.	Химиялык жана физикалык процесстерди түшүнүп, технологиялык жана практикалык колдонмолорду колдоно алат.
28	ККК-5.	Географиялык жана биологиялык маалыматтарды колдонуп, туруктуу өнүгүү жана ресурстарды рационалдуу пайдалануу түшүндүрөт.
Химия профили боюнча кесиптик кошумча компетенциялар		
29	ККК-1.	Жер кыртышындагы заттардын химиялык көп кырдуулук ролунун, литосферанын, гидросферанын жана атмосферанын биримдигинин, жердин эволюциясындагы органикалык жана органикалык эмес заттардын түзүлүш ордун, материяны пайда кылуунун химиялык формаларынын өзгөчөлүктөрүн түшүнүүгө жөндөмдүү; адамдын табият чөйрөсү менен үзгүлтүксүз коопсуз мамилесин камсыздоону жана химиялык бирикмелерди максаттуу пайдалануну жөнгө сала алат.
30	ККК-2	Физиканын жана химиянын негизги түшүнүктөрүн, фундаменталдык мыйзамдарын; химия жана физикада изилденген кубулуштарды, процесстерди билет.
31	ККК-3	Химиялык бирикмелердин жана жөнөкөй заттардын химиялык касиеттери, түзүлүшү, курамы жөнүндөгү билимдерге ээ болот; заттардын химиялык өзгөрүүлөрүнүн мыйзам ченемдүүлүктөрү, молекулалардын жана атомдордун электрондук түзүлүшү жөнүндө түшүнүккө ээ.
32	ККК-4.	Заттарды салыштыруунун классикалык жана заманбап ыкмаларын билет, лабораториялык изилдөөлөр үчүн эксперименттерди жүргүзүүгө, аны анализдөөгө, баалоого жөндөмдүү; химиялык өндүрүштөгү технологиялык процесстердин негизги принциптери

		жөнүндө билет.
33	ККК-5.	Органикалык дүйнөнүн закон ченемдүү өнүгүүсүн жана организмдерди биологиялык жөнгө салуунун (биорегуляция) химиялык негиздери жөнүндө билет.
География профили боюнча кесиптик кошумча компетенциялар		
34	ККК-1.	Азыркы глобалдашуу мезгилиндеги калктын ички жана тышкы миграциялык процесстеринин динамикалык көрсөткүчтөрүнө баа бере алышат.
35	ККК-2	Кыргызстандын жаратылыш байлыктарын үйрөнүү, аларды сарамжалдуу колдонууга үйрөнүшөт, аларды коргоонун укуктук негиздерин билишет.
36	ККК-3	Жер бетин анын рельефин карта түрүндө түшүрүү менен жер-суу аттарын, жаратылыш аймактарынын өзгөчөлүктөрүн изилдей алат жана билет.

550400-“Социалдык-экономикалык билим берүү” багыты “Тарых” профили боюнча *адистиктерди даярдоодо билим берүү программасынын күтүлүүчү натыйжаларынын жыйындысы катары бүтүрүүчү ээ болуучу компетенциялар.*

- **КН-1** Курчап турган дүйнө жөнүндөгү системалуу илимий билимдерге ээ болуу менен заманбап концепцияларга таянып, социалдык жана профессионалдык милдеттерди чечүүдө демократиялык коомдун, маданияттын баалуулуктарынын негизинде дүйнөлүк саясаттын жана эл аралык мамилелердин маңызын түшүнүп, активдүү диалог жүргүзүү жөндөмүнө ээ болот
- **КН-2** Билим берүү жараянынын бардык субъектери, жеке инсандар ортосунда позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштуруу, башкаруучулук чечимдерди кабыл алуу, окутуунун заманбап технологияларына ылайык методикалык маселелерди чечүүдө илимий негизделген жетишкендиктерге таянып ишти пландаштыруу жана окутуунун сапатын баалоо жөндөмүнө ээ болот
- **КН-3** Математикалык, табигый, социалдык-гуманитардык илимдердин негизги жоболорун колдонуу менен окутуунун натыйжаларын, жетишкендиктерин баалоого, илимий негизде мониторинг жүргүзүүгө, өзүнүн артыкчылыктарынын, кемчиликтеринин үстүндө иштөөгө жана социалдык баарлашуу деңгээлинде кайсы бир чет тилинде сүйлөй билүүгө жөндөмдүү болот
- **КН-4** Көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карануу менен профессионалдык ишмердүүлүгүндө бардык окуучуларга маданий айырмачылыктарына карабай өнүккөн укуктук аң-сезимдин негизинде бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүүгө, өзүнүн оозеки жана жазуу түрүндөгү сөзүн мамлекеттик жана

расмий тилде так, негиздүү жана логикалык жактан туура түзүүгө жөндөмдүү болот

- **КН-5** Маалымат технологияларынын (компьютер ж.б.) жардамы менен социалдык-экономикалык жараяндар жана көрүнүштөр жөнүндөгү ата мекендик, чет элдик статистиканын маалыматтарын талдоого, интерпретациялоого социалдык-экономикалык көрсөткүчтөрдөгү өзгөрүүлөрдү аныктоого, алдыга максат коюга, ага жетүүнүн жолдорун табууга жөндөмдүү болот
- **КН-6** Адистик милдеттерди чечүүдө психологиялык-педагогикалык компететенттүүлүктөрдү колдоно алат, педагогикалык изилдөөлөрдүн, профессионалдык рефлексиянын негизинде өзүнүн артыкчылыктарына жана кемчиликтерине сын көз менен кароо менен тынымсыз билим алуу жөндөмүнө ээ болот
- **КН-7** Билим берүү жараянында окуучулардын жаш курагына жараша туруктуу өнүгүүсүн камсыз кылуу үчүн ыңгайлуу, коопсуз шарттарды түзө билет, алардын социалдык, адеп-ахлактык, сергек жашоо образын, өнүгүү деңгээлин аныктай алат, жаратылышты коргоо, ресурстарын рационалдуу пайдалануу, климаттын өзгөрүүсүнө ыңгайлаша алуу көндүмдөрүн калыптандыруу жөндөмүнө ээ болот
- **КН-8** Тарыхый жараянды талдоодо, изилдөө ишинин планын түзүүдө цивилизациялык мамиленин элементтерин колдонуу менен себеп-натыйжа байланыштарын аныктоого жана дүйнөлүк тарыхтын бир бөлүгү катары Кыргызстандын тарыхый өнүгүүсүнүн мүнөзүн жана өзгөчөлүктөрүн бөлүп көрсөтүү жөндөмүнө ээ болот.
- **КН-9** Тарыхый жараяндын мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн, тарыхый жараяндагы жана коомдун саясий уюмдарындагы адамдын ордун түшүнүп, ыңгайлашуу менен окуучуларды социалдаштыруунун ыкмаларын, жолдорун, билет жана жана мектеп коомчулугунун деңгээлинде жеке инсандар ортосунда толерантуу жана профессионалдык мамилелерди түзө алат.

3.1. Профессионалдык ишмердүүлүк тармактары

Бүтүрүүчү төмөнкү тармактарда иштей алат:

- республиканын жалпы орто билим берүү мекемелери (мектептер, гимназиялар, лицейлер), башталгыч жана орто кесиптик билим берүү, кошумча кесиптик билим берүү мекемелери;
- мамлекеттик жана мамлекеттик структуралардагы статистикалык кызматтар;
- архивдер, музейлер;
- илим изилдөө борборлору, археологиялык, этнографиялык экспедициялар;
- мамлекеттик жана муниципалдык башкаруу уюмдары (айыл өкмөтү, райондук, облустук администрация, мэрия ж.б.);

- коомдук уюмдар;
- коргоо министрлиги, укук коргоо органдары.

3.2. Профессионалдык ишмердүүлүктүн объектилери

550400 СЭББ багытында “Тарых” адистигинин бакалавр академиялык даражасына ээ болгон бүтүрүүчүлөрдүн ишмердүүлүк объектилери:

- - билим берүү системасы;
- - коомдук уюмдар;
- -мамлекеттик структуралар;
- -илим изилдөө мекемелери;

3.3. Бүтүрүүчү даярдалуучу ишмердүүлүк түрлөрү

50400 СЭББ багыты боюнча“Тарых” адистигиндеги бакалавр төмөндөгүдөй кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрүнө даяр болот:

- Тарыхчы катары коомдук процесстердин мыйзам ченемдүүлүктөрүн түшүнүү, интерпретациялоо;
- Кыргызстан тарыхы, Дүйнө тарыхы, Адам жана коом, Диндердин тарыхы предметтери боюнча билим, тарбия берүү;
- окуу процессин уюштуруу жана башкаруу;
- аналитикалык, илимий-изилдөөчүлүк;
- педагогикалык;

3.4. Профессионалдык милдеттер

Бүтүрүүчү төмөнкүлөргө жөндөмдүү:

550400 СЭББ багыты боюнча бакалавр адиси өзүнүн кесиптик милдеттерине ылайык төмөндөгүдөй маселелерди чечүүгө тийиш:

- Тарыхчы катары коомдук процесстердин мыйзам ченемдүүлүктөрүн түшүнүү, интерпретациялоо ишмердүүлүгү;
- Тарыхый жараяндын мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн, тарыхый жараяндагы жана коомдун саясий уюмдарындагы адамдын ордун аныктоо;
- Тарыхый жараянды талдоодо цивилизациялык мамиленин элементтерин колдоно билүү, тарыхый фактыларды туура талдоо, себеп-натыйжа байланыштарын белгилөө;
- Дүйнөлүк тарыхтын бир бөлүгү катары Кыргызстандын тарыхый өнүгүүсүнүн мүнөзүн жана өзгөчөлүктөрүн бөлүп көрсөтүү;
- Тарыхый мурастарга, маданий салттарга кылдат жана аяр мамиле жасоо, мекенчилдик, активдүү жарандык позициясын карманууу;

Окуу процессин уюштуруу жана башкаруу ишмердүүлүгү

- Билим берүү процессин муктаждыктарга, окуучулардын заманбап, окутуу технологияларындагы илимий негизделген жетишкендиктерине ылайык пландоо жана ишке ашыруу;

- Көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карманууу жана маданий айырмачылыктарына карабай, бардык окуучуларга бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүү;
- Окуу процессинин бардык субъектеринде жеке инсандар ортосундагы позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштуруу, башкаруучулук чечимдерди кабыл алуу;

Аналитикалык, илимий-изилдөөчүлүк ишмердүүлүгү

- Изилдөө ишинин планын түзүү жана оңдоп-түзөө, жыйналган маалыматтарды талдоо жана интерпретациялоо, илимий-изилдөө ишмердүүлүгүн жүргүзүү;
- Табигый процесстер жана көрүнүштөр жөнүндөгү Ата мекендик жана чет элдик статистиканын маалыматтарын талдоо жана интерпретациялоо жана алардагы көрсөткүчтөрдөгү өзгөрүүлөрдү аныктоо;

Педагогикалык ишмердүүлүгү

- “Тарых” профилиндеги дисциплиналарды (Кыргызстан тарыхы, дүйнө тарыхы, адам жана коом, ж.б.) жалпы орто билим берүүчү мектептерде, кесиптик билим берүүчү мекемелеринде, колледждерде инновациялык технологияларды колдонуу менен окутуу аркылуу педагогикалык ишмердүүлүктү жүргүзүү.

4. КОМПЕТЕНЦИЯЛАРДЫН ТИЗМЕСИ

№	*Компетен-циянын коду*	*Кыскача мазмуну*
		Универсалдык (УК): **- жалпы илимий (ЖИК):** **инструменталдык (ИК):** **социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИЖМК):**
1.	**ЖК-1**	дүйнө тууралуу илимий билимдердин бирдиктүү системасына ээ, заманбап концепцияларды жана дүйнө көрүнүшүн, көз караштар системасын, адамдын табияттагы жана коомдогу (социумдагы) ордун жана ролун түшүнөт, жашоо, маданият баалуулуктарына багыт алууга жөндөмдүү;
2.	**ЖК-2**	билим берүү жараянын муктаждыктарга, окуучулардын заманбап, окутуу технологияларындагы илимий негизделген жетишкендиктерине ылайык пландоого жана ишке ашырууга жөндөмдүү;

3.	**ЖК-3**	окуутуунун натыйжаларын алдын ала (илимий негизде) билүүгө, математикалык, табигый,социалдык-гуманитардык илимдердин негизги жоболорун колдонуу менен окуудагы жетишкендиктерди баалоого жана мониторинг жүргүзүүгө жөндөмдүү;
4.	**ЖК-4**	Изилдөө ишинин планын түзүүгө жана оңдоп-түзөөгө, жыйналган маалыматтарды талдоого жана интерпретациялоого *(жетекчилик астында)* жөндөмдүү, илимий-изилдөө ишмердүүлүгүн жүргүзүүгө даяр;
5.	**ЖК-5**	маалыматтарды кабыл алууга, жыйынтыктоого жана талдоого, алдыга максат коюуга жана ага жетүүнүн жолдорун табууга жөндөмдүү;
6.	**ЖК-6**	билим алууга, алган билимин тынымсыз өнүктүрүүгө жөндөмдүү.
7.	**ИК-1**	маалымат алуунун, сактоонун жана талдоонун негизги методдорун, ыкмаларын жана каражаттарын билет, компьютер менен иштей алат;
8.	**ИК-2**	өзүнүн оозеки жана жазуу түрүндөгү сөзүн мамлекеттик жана расмий тилде так, негиздүү жана логикалык жактан туура түзүүгө жөндөмдүү;
9.	**ИК-3**	социалдык баарлашуу деңгээлинде кайсы бир чет тилинде сүйлөй алат;
10.	**ИК-4**	педагогикалык жараяндын бардык субъектеринде жеке инсандар ортосундагы позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерди уюштурууга катыша алат, башкаруучулук чечимдерди кабыл алууга жөндөмдүү;
11.	**ИК-5**	түзүлгөн жаңы кырдаалды, анын натыйжасын туура баалай билет жана ага ыңгайлаша алат;
12.	**ИК-6**	билим берүү жараянында окуучулардын ден-соолугун коргоо жана жашоо ишмердүүлүгүнүн коопсуздугун камсыз кылуу боюнча шарттарды түзүүгө жөндөмдүү;
13.	**СИЖМК-1**	мектеп коомчулугунун деңгээлинде инсандар арасында толеранттуу жана профессионалдык мамилелерди түзө алат;
14.	**СИЖМК-2**	көп маданияттуу коомдогу мамилелерди жөнгө салуучу укуктук жана этикалык нормаларды карманууга жана маданий айырмачылыктарына карабай, бардык

		окуучуларга бирдей мүмкүнчүлүк түзүп берүүгө жөндөмдүү;
15.	**СИЖМК-3**	окуучулардын билим алуусу жана өнүгүүсү үчүн коопсуз (психологиялык, социалдык жана физикалык) билим берүү чөйрөсүн түзүүгө, ар түрдүү куректагы окуучуларда сергек жашоо образын жүргүзүү, жаратылышты коргоо, энергияны сактоо, жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдалануу жана климаттын өзгөрүүсүнө ыңгайлаша алуу көндүмдөрүн калыптандырууга жөндөмдүү;
16.	**СИЖМК-4**	өзүнүн артыкчылыктарына жана кемчиликтерине сын көз менен карап, артыкчылыктарын өнүктүрүүнүн жана кемчиликтерин жоюунун каражаттарын, жолдорун таба билет;
17.	**СИЖМК-5**	жарандык демократиялык коомдун баалуулуктарынын негизинде диалог курууга даяр жана жигердүү жарандык позицияны ээлөөгө жөндөмдүү;
Кесиптик компетенция		
18.	**КК-1**	психологиялык-педагогикалык компетенттүүлүктөрдү кесиптик милдеттерди чечүүдө колдонууга даяр жана педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын кесиптик ишмердүүлүгүндө пайдаланууга жөндөмдүү;
19.	**КК-2**	методикалык проблемаларды (моделдер, методдор, окутуунун технологиялары жана ыкмалары) чечүүнүн ыкмаларына ээ жана окутуунун сапатын баалоонун технологияларын колдонууга жөндөмдүү;
20.	**КК-3**	инсанга жана туруктуу өнүгүүгө (сергек жашоо, жаратылышты коргоо жана жаратылыш ресурстарын рационалдуу пайдалануу, энергоэффективдүүлүк, маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзив ж.б.) багытталган билим берүү жараяны үчүн ыңгайлуу шарттарды түзгөнгө жөндөмдүү;
21.	**КК-4**	окуучуларды социалдаштыруунун ыкмаларын жана жолдорун, техникасын, методикасын билет жана алардын адистикти туура тандоосу үчүн шарттарды түзүүгө жөндөмдүү;
22.	**КК-5**	билим берүү программаларын, аларга дидактикалык материалдарды өз алдынча тандай алат жана аларды адаптациялашкандан соң, окуу процессинде педагогикалык рефлексиянын негизинде колдоно билет;

23.	**КК-6**	окуу планына ылайык, программанын бөлүмдөрүнүн жана темалардын өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен предмет боюнча сабакты пландаштырууга жөндөмдүү;
24.	**КК-7**	жүргүзүлгөн профессионалдык рефлексиянын негизинде өзүн-өзү өнүктүрүү багытында милдеттерди коё билет;
25.	**КК-8**	окутуунун интерактивдүү методдорун жана формаларын колдонуу менен, педагогикалык ишмердүүлүгүн жүргүзүүгө жөндөмдүү;.
26.	**КК-9**	окуучулардын ар кандай тармактардагы (акыл эс, социалдык, алеп-ахлактык ж.б.) өнүгүүсүнүн деңгээлин айырмалайт жана ар кандай терс таасирлерди – зомбулукту, баңги, алкоголь ж.б. жеңүүнүн үстүндө иш алып барууга жөндөмдүү;
27.	**КК-10**	социалдык жана профессионалдык милдеттерди чечүүдө гуманитардык, социалдык жана экономикалык илимдер боюнча алган системалуу теориялык жана практикалык билимдерин колонууга жөндөмдүү;
28.	**КК-11**	тарыхый жараяндын мыйзам ченемдүүлүктөрүн жана кыймылдаткыч күчтөрүн, тарыхый жараяндагы жана коомдун саясий уюмдарындагы адамдын ордун түшүнүүгө жөндөмдүү;
29.	**КК-12**	тарыхый жараянды талдоодо цивилизациялык подходдун элементтерин колдоно билүүгө, тарыхый фактыларды туура талдоого, себеп-натыйжалаш байланыштарын белгилөөгө жөндөмдүү;
30.	**КК-13**	дүйнөлүк тарыхтын бир бөлүгү катары Кыргызстандын тарыхый өнүгүүсүнүн мүнөзүн жана өзгөчөлүктөрүн бөлүп көрсөтүүгө жөндөмдүү;
31.	**КК-14**	негизги экономикалык түшүнүктөрдү жана категорияларды, экономикалык жараяндын өзгөчөлүктөрүн жана алардын коомдук жашоодогу ролун мүнөздөөгө жөндөмдүү;
32.	**КК-15**	социалдык-экономикалык жараяндар жана көрүнүштөр жөнүндөгү Ата мекендик жана чет элдик статистиканын маалыматтарын талдоого жана интерпретациялоого (түшүндүрүүгө), социалдык-экономикалык көрсөткүчтөрдөгү өзгөрүүлөрдү аныктоого жөндөмдүү;
33.	**КК-16**	профессионалдык ишмердүүлүгүн өнүккөн укуктук аң-сезимдин, укуктук ой жүгүртүүнүн жана укуктук маданияттын негизинде ишке ашырууга жөндөмдүү;

34.	**КК-17**	дүйнөлүк саясат жана эл аралык мамилелер жөнүндөгү билимдерге ээ, мамлекеттин тышкы саясатынын маңызын түшүнүүгө жөндөмдүү.

3.1.Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объектилери

550600 -Көркөм билим берүү (музыка) багыты боюнча бакалаврдын кесиптик ишмердүүлүгүнүн обьектилери болуп, билим берүү процесси, билим берүү чөйрөсү, үйрөнүүчүлөрдүн ишмердүүлүгү, өздүк педагогикалык ишмердүүлүк саналат. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрү:

- Педагогикалык;
- Уюштуруучулук-башкаруучулук;
- Профессионалдык

Негизинен, бүтүрүүчү даярданып жаткан кесиптик ишмердүүлүктүн конкреттүү түрлөрү анын ЖОЖ жана кызыкдар тарап б.а. иш берүүчү менен биргеликте иштелип чыгуучу билим алуу программасынын мазмунун аныктоого тийиш.

550600 -Көркөм билим берүү (музыка) багыты боюнча бакалаврдын кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери: окуу-педагогикалык, маданий-агартуучулук, илимий-методикалык, изилдөөчүлүк.

3.2. Педагогикалык ишмердүүлүк тармагында:

Курчап турган чөйрө жөнүндө илимий билимдердин системасын пайдалануу, маданий көп түрдүүлүктүн түрдүү көз караштарын түшүнүү, туруктуу өнүгүү концепциясын билүү жана түшүнүү;

Билим берүү процессин окуучулардын жетишкендиктерине, керектөөлөрүнө жараша заманбап, илимий жактан негизделген окутуу технологиялары аркылуу пландаштыруу жана ишке ашыруу;

Окуучулардын жетишкендиктерин баалоонун түрдүү инструменттерин жана критерийлерин пайдалануу (рефераттар,тезистер, эссе, портфолио)

3.3.Уюштуруучулук-башкаруучулук ишмердүүлүгүнүн чегинде:

Кесиптик ишмердүүлүктү жүргүзүүдө нормативдик-укуктук билимдерди колдонуу жана этикалык принциптерди сактоо.

Кесиптик ишмердүүлүктү жүргүзүүдө туруктуу өнүгүү принциптерин эске ала билүү жөндөмдүүлүгү, билим берүү процессинде үйрөнүүчүлөрдүн өмүр коопсуздугун жана ден-соолугун коргоого шарттарды түзүү.

Кесиптик ишмердүүлүктөгү милдеттерди чечүү үчүн коомдук жана билим берүү уюмдары менен балдар коллективи жана ата-энелер менен өз ара аракеттешүүнү уюштуруу.

Педагогикалык процесстин бардык субьектеринин инсандар аралык позитивдүү жана конструктивдүү мамилелерин уюштуруу.

- **Кесиптик өнүгүүнүн тармагында:**

Ишмердүүлүккө кесиптик рефлексия жүргүзүү.

Жүргүзүлгөн кесиптик рефлексиянын негизинде өзүн өнүктүрүү боюнча милдеттерди коюу.

Кесиптик өз алдынча билим алууну жана өзүн өстүрүүнү ишке ашыруу, андан аркы билим берүү траекториясын жана кесиптик карьерасын проектирлөө.

4. **Бакалаврдын бүтүрүүчү квалификациялык ишине талаптар.**

Квалификациялык иш жаздыруу - бүтүрүүчүлөрдүн өз адистиги боюнча университетте окуган мезгилдеги алган билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүн текшерип-баалоонун бир формасы.

550600-Көркөм билим берүү багыты, боюнча «бакалавр» квалификациясына ээ болгон бүтүрүүчүлөр окутулган предметтердин спецификалык өзгөчөлүгүн эске алуу менен ЖКББнүн мамлекеттик стандартынын 6.6.3 пунктунда «Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация бүтүрүүчүлөрдүн бакалаврдык квалификациялык ишин коргоону же/ жана Мамлекеттик сынакты ичине камтыйт деген талап бар үчүн көпчүлүк бүтүрүүчүлөр Мамлекеттик сынакты тандашат. 550600 «Көркөм билим берүү» (Музыка) багыты Музыкалык билим берүү жана аны окутуунун усулу боюнча мамлекеттик билим берүү стандартындагы кесиптик багыттагы дисциплиналардын суроолорунан турат.

1 «Хор класс жана хор менен практикалык иштөө», «Хорду дирижерлөө классы жана хордук партитураларды окуу», «Негизги аспап», «Жеке ырдоо» предметинен

2 Балдар бакчасында музыканы окутуунун усулу. Педагогика. Элдик чыгармачылык. МАКтык программалар окуу жылынын башында эле такталып деканат, окуу бөлүмү, окуу жайдын жетекчиси тарабынан бекитилип окуу бөлүмүндө сакталат. МАК болгон күнү МАКтын катчысы тарабынан программалар ачылып, тааныштырылат.

Ал эми квалификациялык иш жазууну тандаган студенттер үчүн Ош МПУда коррупциянын алдын алуу жана системдүү коррупцияны демонтаждоо боюнча жасалган жумуштардын алкагында квалификациялык иштерди плагиаттан өткөрүү системасы түзүлгөн. Плагиаттан өткөрүүдө аткарылган иштин оригиналдуулугу 60% дан жогору көрсөткүчтө чыкса, коргоого уруксат берилет. Бүтүрүүчүлөр квалификациялык ишинин оргиналдуулугун текшерип, справка алган соң, ал ишке тиркелип коргоого уруксат алат.

Квалификациялык иш бир нече максаттарды көздөйт:

- бүтүрүүчүлөрдүн алып жаткан адистиги боюнча билим деңгээлин баалоо;

- жазуу кебинин (речинин) өнүгүү, жазуу стилинин калыптануу абалын аныктоо;

илимий-педагогикалык, илимий-өндүрүштүк изилдөө иштерин жүргүзүүгө даярдыгын, мүмкүнчүлүгүн тактоо;

- орфографиялык сабаттуулугун, стилистикалык көндүмдөрүн өркүндөтүү, текшерүү ж.б.

Бул багыттагы иштин жазылышы жана корголушу аркылуу бүтүрүүчүнүн белгилүү адистик боюнча алган билимдеринин жыйынтыгы гана бааланбасан, ага адистикти ыйгаруу, артыкчылык дипломун берүү, магистратурага, аспирантурага же билим алууну улантуунун башка формаларына окууга сунуш кылуу ж.б. маанилүү маселелер да чечилет.

Квалификациялык иш жазууга милдеттенип, бирок аны талапка жооп бергидей деңгээлде аткарбай же коргой албай калган бүтүрүүчүгө жогорку окуу жайынын окуу программасын толук аткарбаган студент катары тиешелүү адистик берилбейт, ал бир жылдан кийин кайра келип адистик алуу сынагынан (квалификациялык иш жазуу, экзамен тапшыруу ж.б.) өтүүгө милдетүү болуп калат.

Квалификациялык иш бүтүрүүчүгө илимий жетекчинин кеңеши, багыт берүүсү менен өз алдынча иштелген алгачкы илимий-изилдөө иши болуп саналат. Ошондуктан мындай иштердеги изилдөөнүн темасы, объектиси, предмети жана максаты, структурасы, методикалык негизи алдын-ала аныкталган болууга тийиш. Бул иштер илимий жетекчинин түздөн-түз катышуусу менен ишке ашырылат. Квалификациялык ишке жетекчилик кылуу кафедранын тажрыйбалуу мүчөлөрүнө, окумуштуулук даражалары, илимий наамдары бар окутуучуларына тапшырылат. Иш бүтүрүүчү тарабынан жетекчинин кеңеш-сунушуна таянуу менен өз алдынча иштелет. Ишти аткаруу процесси, бүтүшү, коргоого даярдыгы кафедранын жыйынында бир нече жолу талкууланууга тийиш. Бардык талкууларга квалификациялык ишти аткаруучулар жана жетекчилер милдеттүү түрдө катышышат.

4.1 Кесиптик ишмердиктин түрлөрү

550600 Көркөм билим берүү (Музыка) адистиги Комуз аспабы боюнча айта кете турган болсок өзүнүн жөнөкөй жана жеткиликтүү диопозону менен ар кандай чыгармалары ойноого ийкемдүү. Комуз, аккордеон, баян аспаптарын окутуу менен студенттерди мектепте, жана балдар бакчасында сабак өтүүгө балдардын музыкалык жөндөмдүүлүгүн арттырууга тарбиялай алабыз. Музыкалык аспапта (фортепиано) аткаруу – курсу жогорку окуу жайларында окутулуучу негизги предметтерден болуп эсептелет. Музыкалык аспаптарда аткара алган, дирижерлөөнү аткара алган студенттерде учурдагы дүйнөлүк шарттарга ылайыктуу кесиптик милдеттерди ишке ашыруу үчүн психологиялык-педагогикалык, уюштуруу-башкаруучулук жана илимий изилдөөчүлүк ишмердиктин көндүмдөрүн калыптоо. Инсандын кесиби боюнча үзгүлтүксүз өз билимин өркүндөтүүгө, өзүн өнүктүрүүгө умтулуу,

максатка умтулуучулук, уюштуруучулук, жоопкерчиликтик, жарандуулук, коммуникативдүүлүк, толеранттуулук, өз алдынчалуулук сыяктуу кесиптик маанилүү сапаттарын калыптоо болуп эсептелет.

5. Бакалавр программасынын бүтүрүүчүсү

550600 «Көркөм билим берүү» (Музыка) багыты Музыкалык билим берүү жана аны окутуунун усулу боюнча мамлекеттик билим берүү стандартындагы кесиптик багыттагы дисциплиналардын суроолорунан турат.

1. «Хор класс жана хор менен практикалык иштөө», «Хорду дирижерлөө классы жана хордук партитураларды окуу», «Негизги аспап», «Жеке ырдоо» предметинен

2. Балдар бакчасында музыканы окутуунун усулу. Педагогика. Элдик чыгармачылык. МАКтык программалар окуу жылынын башында эле такталып деканат, окуу бөлүмү, окуу жайдын жетекчиси тарабынан бекитилип окуу бөлүмүндө сакталат. МАК болгон күнү МАКтын катчысы тарабынан программалар ачылып, тааныштырылат.

6 .Даярдоо багыты боюнча бүтүрүүчү

550600. Көркөм билим берүү (музыка) багыты боюнча жогорудагыдай компетенцияларга ээ болушат:

(ПК-3) Туруктуу өнүгүү үчүн билим берүүнүн жана личносттук багыт берүүнүн принциптерине ылайык билим берүү процесси үчүн оптималдуу шарттарды калыптандырууга жөндөмдүү (дени соо жашоо образы, жаратылышты коргоо жана жаратылыш байлыктарын рационалдуу пайдалануу, энергиялык эффективдүүлүк, маданий ар түрдүүлүк, гендер, инклюзия) ж.б

(ПК-4) Окуучуларды социализациялоонун жолдорун, техникасын, методикасын жана приемдорун билет жана окуучулардын кесиптик жактан өз тагдырын өздөрү чечүүсү үчүн шарттарды түзүүгө жөндөмдүү

(ПК - 5) Билим берүү программаларын өз алдынча тандоону аларга дидактикалык материалдарды жеткизе билет, жана аларды педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессинде көнүккөндөн кийин (адаптация) пайдалана билет

ОН-1. Интеграцияланган илимий билимдердин тутумун камтуу менен курчап турган дүйнөнү,илимий билимдердин негиздерин таанып билет жана жалпы мектепте, мектепке чейинки билим берүү екемелеринде теориялык практикалык, инклюзивдүү окутуу жөндөмдүүлүгүнө ээ болот.

ОН-2. Гумандаштыруу принцибине ылайык материалдык жана руханий дүйнөнү биримдикте карап талдоо менен педагогикалык этикетти тутунат жана аларды өркүндөтө алат;

ОН-3. Окутуунун заманбап информациялык технологияларын колдонуу, өркүндөтүү менен жогорку билимдүү педагог- тарбиячы катары

түрдүү методикалык проблемалардын үстүнөн иштейт жана билгичтик көндүмдөргө ээ болот;

ОН-4. Ар кандай кырдаалдар, процесстер, реалдуу кубулуштар жөнүндө сабаттуу, логикалык жактан туура ой-пикирлерди жарата билет жана маалыматтык технологияны пайдалануу, кайра иштетүү ыкмаларын, каражаттарын өздөштүрүү менен өздөштүрүлгөн билимдер боюнча оозеки жана жазма кеп түзө алат;

ОН-5. Мектепке чейинки жана башталгыч класстардын балдарын гармониялуу өнүгүүсүн, өз алдынчалуулугун жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрө алат;

Дене тарбия адистиги жана **НББП** нын окутуу натыйжалары

Окутуу натыйжалары	**Калыптандырылуучу компетенциялар**
ОН$_1$- Билим берүү багытындагы алган базалык илимий билимдерин теориялык жана практикалык эсептөөлөрдү жүргүзүүдө колдоно алат	**ЖК 1**Курчап турган дүйнө жөнүндөгү илимий билимдердин бирдиктүү системасына ээ, жашоонун баалуулугу, маданияты боюнча багыт алууга жөндөмдүү **ИК 1** Маалыматтарды кабыл алууга, жалпылоого жана анализдөөгө, максат коюга жана жетүүнүн жолдорун тандоого (табууга) жөндөмдүү **ИК 2** Өзүнүн ооз эки жана жазуу сөз байлыгынын (речин) мамлекеттик жаңы официалдуу тилдерди логикалык жактан туура аргуметтештирип жана так түзө алууга жөндөмдүү **ПК 3** Ар кандай контингенттеги окуучулар үчүн окуу документтерин (окуу планын, берилген сабактын программасын) өз алдынча иштеп чыгуу
ОН$_2$ - Интеллектуалдык, маданий, социалдык, укуктук, нравалык жактан алган илимий билимдерин камсыздоо менен өз ишмердүүлүгүндө пайдалана алат;	**ЖК 5**Кесиптик чөйрөдө жана социалдык – экономикалык, илимдеги жаңы кубулуштарды (өзгөрүүлөрдүн) таасирин баалоого жана анализдөөгө жөндөмдүү **СЛК 1** Коомдо кабыл алынган моралдык жана укуктук нормалардын негизинде социалдык, өз ара аракеттешүүгө, адамга сый мамиле жасоого, башка маданиятка толеранттуу болууга, атаандаштын (өнөктөшүн) мамилени колдоого даяр болууга жөндөмдүү **ПК 34** Дене тарбия жана спорт тармагында жыйналган (топтолгон) руханий баалуулуктарды, машыгууларды патриоттуулукка тарбиялоо үчүн, девианттык жүрүм – турумун профилактикасы үчүн,

	сергек мүнөз жашоону калыптандырууда, дене тарбия жана спорт менен машыгууга муктаждыкты калыптандырууда машыгуучулардын өзгөчөлүктөрү жөнүндөгү алган билимдерин пайдалана билүүгө
ОН$_3$ - Кесиптик жана социалдык ишмердүүлүгүн жүргүзүүдө дене тарбиянын маанисин толук түшүнүү менен дени сак жана сергек жашоо эрежелерин сактайт жана колдоно билет;	**ПК 2** Окуучулардын личностун калыптандырууга көмөктөшүү жалпы адамдык баалуулуктарын жана сергек мүнөз жашоосун жайылтуу **ПК 4** Окуучулардын функционалдык абалын жана физикалык жөндөмдүүлүгүн баалоого жана машыгуулардын жеке өзгөчөлүктөрүн эсепке алуу менен алардын кыймыл аракетин коррекциялоо үчүн ыкмаларды жана каражаттарды тандоого **ПК 16** Тандап алган спорттун түрү үчүн функционалдык абалды, кыймыл аракеттин жетишкен деңгээлин жана машыгуулардын иш жөндөмдүүлүгүн, машыгуу процессин коррекциялоо (түзөтүү) жана анын эффективдүүлүгүн жогорулатуу боюнча педагогикалык көзөмөлдүн актуалдуу технологияларын билет
ОН$_4$- Дене тарбия багыты боюнча алган базалык билимдерин кесиптик ишмердүүлүгүндө кеёири пайдаланат жана аны өнүктүрүү жөндөмдүүлүгүнө ээ .	**ЖК 5** Кесиптик чөйрөдө жана социалдык – экономикалык, илимдеги жаңы кубулуштарды (өзгөрүүлөрдүн) таасирин баалоого жана анализдөөгө жөндөмдүү **ПК 5** Мектепке чейинки балдарга жана мектеп курагындагы жана орто жалпы билим берүү системасында окуп жаткандарга өз алдынча дене тарбия сабагын өтүүгө, класстан сырткары спорттук иш чараларды алып барууга **СЛК 6** Дене тарбия жана спорт жаатында кесибинин социалдык маанисин сезе алат
ОН$_5$- Сабаттуулука ээ болуу менен дене тарбия багытындыгы алган билимдерин турмуштук кырдаалда колдоно алат, алардын социалдык маанисин түшүнөт, өз алдынча чечим чыгарууда жоопкерчилике ээ болот.	**СЛК 4** Сергек мүнөз жашоо, жаратылышты коргоо жана ресурстарды сарамжалдуу пайдалануу үчүн бүт өзүнүн алган билимдерин пайдалануу жөндөмдүү **ПК 8** Окуу процессинде пайдаланып жаткан методдордун жана каражаттардын эффективдүүлүгүн баалоого жана аларды оңдоп түзөөлөрдү киргизүүгө
ОН$_6$- Мамлекеттик	**ИК 2** Өзүнүн ооз эки жана жазуу сөз байлыгынын

жана чет тилинде жазуу жана оозеки ык машыгууларда алган билимдерин, социалдык баарлашууда, пайдалана алат.	(речин) мамлекеттик жаңы официалдуу тилдерди логикалык жактан туура аргуметтештирип жана так түзө алууга жөндөмдүү **ИК 3** Социалдык чөйрөдө сүйлөшө ала турган деңгээлде чет тилдердин бирөөсүн билүүсү
ОН$_7$- *Ааламдашуунун шартында к*есиптик иш аракетин жүргүзүүдө жаёы маалыматтык-техно-логиялык каражат-тарды үйрөнүү аркы-луу, лобалдык интер-неттик булактарын пайдалануу менен ресурстук базасын түзө алат;	**ОК 3** Заманбап билим берүү жана информациялык технологияларды пайдаланып, билүүгө жөндөмдүү **ИК 1** Маалыматтарды кабыл алууга, жалпылоого жана анализдөөгө, максат коюга жана жетүүнүн жолдорун тандоого (табууга) жөндөмдүү
ОН$_8$- Башкаруу-уюштуруучулук жөндөмдүүлүктөрүнө эгедер*;*	**ПК 9** Жаракат алуунун профилактикасын жүргүзүүгө, окуу процессинде жабыркагандарга врачка чейинки биринчи жардам көрсөтүүгө **ПК 17** Дене тарбия жана спорт тармагында башкаруучулук чечимдерди кабыл алууга **ПК 18** Пландаштыруу жана отчеттук (эсеп - кысап) документтерин түзүүгө, дене тарбиялык, массалык жана иш аракеттерди уюштурууга жана өткөрүүгө **ПК 20** Дене тарбия жана спорт тармагындагы менчиктин ар кандай формасындагы мекемелерди эффективдүү башкаруу максатында экономика жана укук илимдери боюнча алган билимдерин пайдалануга **ПК 22** Программаларды, долбоорлорду, бизнес пландарды иштеп чыгууга, дене тарбия жана спорт тармагында жеке бизнести уюштурууга
ОН$_9$- Өзүн жана алган билимин социалдык чөйрөдө реализациялай алат*;*	**ОК 6** Өзүнүн кесиптик иш аракеттеринин жыйынтыгын баалоого жана анализдөөгө жөндөмдүү **СЛК 3** Өзүнүн жетишкендиктерине жана кемчиликтерине сын көз караш менен баалай алат жана кемчиликтерин жоюуга жана жетишкендиктеринин өркүндөтүүнүн жолдорун таба алат

	ПК 12 Ар кандай жаш өзгөчөлүктөрдөгү жана спорттук даярдыктагы окуучулар үчүн машыгуу жана мелдештик иш – чараларды пландаштырууда алган билимдерин иш жүзүндө (на практике) пайдалана билүүгө
***ОН*$_{10}$**- Окутуунун коммуникативдик-функционалдык методдорун билет, колдоно алат.	**ПК 3** Ар кандай контингенттеги окуучулар үчүн окуу документтерин (окуу планын, берилген сабактын программасын) өз алдынча иштеп чыгуу **ПК 18** Пландаштыруу жана отчеттук (эсеп - кысап) документтерин түзүүгө, дене тарбиялык, массалык жана иш аракеттерди уюштурууга жана өткөрүүгө **ПК 28** Коммуникативдүү жана уюштуруучулук жөндөмдөрүн пайдалануу менен калкты реакциялык иш аракеттерге кызыктырууга жөндөмдүү
ОН $_{11}$- Өзүн-өзү өнүктүрүүгө жана кесиптик тапшырмаларды ийгиликтүү аткарууга зарыл болгон маалыматтарды издеп табууну, пайдаланууну жана чечмелөөнү билет;	**ПК 14** Массалык разряддагы жана балдар, өспүрүмдөр спортунун спортсмендери менен сабак өтүүнүн ыкчам жана перспективалык планын жана программасын иштеп чыгууга **ПК 35** Ар бир индивидум менен жана машыгуучулардын коллективи менен пикир алмашуунун ыкмаларын билет жана иш аракеттеринде аларды пайдалана алат